

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1, a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Cerem răspuns

Sunt zece zile de când a fost reprodusă în coloanele noastre infamia machiavelică a articolului: „Consecvența în materie politică”, scos din colecția organului dubios.

De zece zile opiniunea publică românească așteaptă un răspuns din partea organului clandestin al lui Mangra asupra acestei perfide apologii a tradării naționale făcută la o lună după alegerile, cari au roșit pământul cu sânge românesc.

De zece zile așteptăm răspuns la această simplă întrebare:

Ce a voit autorul mizerabil al infamiei „Consecvența în materie politică” să înțeleagă prin apologia care o face oamenilor cameleoni numindu-i mari bărbați politici, oameni de esență superioară.

Este vorba numai de o nevinovată schimbare de tactică cu păstrarea tuturor punctelor de program și atunci de ce nu a vorbit deschis?

Sau este vorba de o renunțare la programul partidului național și atunci, până când organul dubios va continua să edifice pe naivitatea publicului nostru?...

Crede gazeta clandestină a „oratorului apostolic”, că vom lăsa să se treacă ușor peste infamia sa meditată dar neisbutită? Crede că ne vom plătisi și o vom face uitată spre a ne putea spune mai târziu, că tradarea este un basm inventat de noi?

Miselia tradării, pe care a rumegat-o atunci, i-o vom ține mereu înainte.

Nu vom mai lăsa, ca publicul să fie rătatit de organul clandestin.

Vom reveni iarăși și iarăși cu noi dovezi din colecția echivocului organ, până când publicul român se va convinge de dușmanul care stă în interiorul cetății noastre naționale și-l va scoate cu biciul afară.

Alianța naționalităților*)

(***) Că trebuia să se afe o modalitate, care să adune pe neamurile nemaghiare într-o tabără, asta nu mai e de discutat. Și modalitatea a venit dela sine.

Intrând românii în activitate, ei au căutat să continue firul alianței așa de brusc tăiat de guvernele maghiare. Cei câțiva deputați aleși ai românilor s'au aliat cu deputații slovacilor și sârbilor ș'au încheiat la olaltă clubul politic, pe care l'au numit: „partidul naționalităților”. A fost o bucurie ș'o însuflețire, cum nu se mai văzuse dela 1895. Un vuet de entuziasm s'a scormonit din toate colțurile țării, locuite de neamurile nemaghiare. Comitetul ales de congresul naționalităților în 1895 avea acum să realizeze în cadrele legalului partid al naționalităților programul de acțiune fixat de acel congres. Români, slovaci și sârbi erau acum la olaltă și se credea că această alianță mai naturală decât orice lege a firei nu se va mai sparge niciodată. Membrii erau puțini, dar la spatelile lor aveau o mare nesfârșită de lume, cele douăsprezece milioane de asupriți, cari aveau să sprijinească acțiunea comună a reprezentanților lor legali.

Cu câtă nădejde urmăream activitatea acestui partid și cât de increzători eram în rezultatele, pe cari le va aduce acesta nu peste multă vreme.

Dar spiritul rău care chemat e ca să distrage tot ceea ce e bun și frumos s'a vârat și în sânul partidului naționalităților. Sârbii radicali cari deja de mult îi făceau cu ochiul guvernului maghiar și ei cari per-

*) Vezi nr.ii 262 și 263 ai „Românului”.

duseră din vedere consecvența de luptă, care singură duce la reușită și care singură e capabilă să înfăptuiască un ideal — n'au avut altceva de lucru decât să pună bețe în roate activității partidului.

Zadarnic bătrânul Polit, cel mai de seamă om politic al sârbilor, căuta să-i capaciteze și să mântue solidaritatea așa de crunt încercată a neamului sârbesc. Zadarnic încerca întreg partidul să-i aducă la rezon și să le pună în vedere dezastrul, la care expun politica sârbească — ei nenorociții radicali n'au vrut s'audă și să înțeleagă profeticul advertisement. Și spărtura a urmat. Sârbii radicali au ieșit din partid, au lucrat deci în contrarietate cu toate principiile de viață ale neamului sârbesc și s'au pus în directă contrazicere cu țanta ultimă a sârbilor, jertfind de dragul nu știu căror neînțelegeri — idealul lor: *salvarea ființei lor naționale*. Fără jenă s'au pus în slujba unui alt ideal: idealul statului național maghiar, care nu însemnează altceva, decât distrugerea neamurilor nemaghiare și respective contopirea acestora în rassa maghiară.

După ieșirea sârbilor radicali din partid și respective din clubul naționalităților, căruia dr. Polit a ținut însă să-i rămână și mai departe credincios, de oarece el singur, ca cel mai cuminte înțelegea dezastrul unei astfel de dizidențe — a rămas ca lupta pentru emanciparea națională a neamurilor nemaghiare s'o poarte numai reprezentanții românilor și slovacilor secundati de cumintele și hotărîtul Polit.

Dar idealul comun par'că-și pierduse din tăria dela 1895. Lupta, la care se

Din Ossian

Cântecul lui Alpin

Vântul și ploaia trecură: liniștit e nămiezul. Norii-s împrăștiați pe cer. Pe colinele verzi umblă soarele nehotărît. Roșu prin valea pietroasă curge riul de sus.

Riule, dulci is șoaptele tale, dar e mai dulce glasul ce aud! Este glasul lui Alpin, fiul cântării jelind pe mort. Are capul încovoiat de vârstă; ochii roșii, plini de lacrimi.

Alpin, tu fiu al cântării, de ce singur pe dealul tăcut? De ce te plângi ca vântul în pădure, ca valul pe fărmlul singuratic?

— Lacrămile mele, Ryno! sunt pentru mort, glasul meu pentru cei duși. Mare te arăți tu pe deal, frumos între feciorii văilor. Dar vei cădea și tu ca Morar; și altul veni-va să-ți plângă pe mormânt. Colinele nu te-or mai cunoaște. Neatins va dormi arcu-ți în palat!

Lute erai tu, Morar! ca un cerb în pustiu; stașnic ca un meteor de foc. Furtună era mânia ta. Spada-ți în luptă, ca fulgerul pe câmp. Glasul tău — șivoi după ploaie, ca tunetul pe dealuri îndepărtate. Mulți căzură de lovitură ta; mistuiți fuseră în para mâinii tale!

Însă când te întorceai din războiu, cât de senină ți-era fruntea! Obrazul tău ca soarele după

vijelie, ca luna în tăcerea nopții; liniștit ca fața lacului când vântul greu se oprește.

Strămt e lăcașul tău acum, neagră încăperea locuinții tale! Cu trei pași îți înconjur groapa, tu care fuși atât de mare! Patru pietre, cu vârful de mușchiu, aduc aminte numai despre tine. Un copac aproape gol de foi, iarba lungă ce șueră în vânt, arată vânătorilor mormântul puternicului Morar. — Morar! dus ești tu în adevăr. Și n'ai mamă să te plângă, și nici iubită n'ai. Moartă-i ceea care ți-a dat naștere, și-i moartă și fiica lui Morglan.

Cine-i acesta, răzimat pe cărje, — care umblă șovăind la fiecă pas, cu părul înălbit de ani, cu ochii roșii de lacrimi? E tatăl tău, Morar! Tatăl, care numai pe tine te avea! El auzi de izbânda-ți în război, auzi și de fuga dușmanilor, și de faima lui Morar; de ce n'auzi și de rana, și de sfârșitul său?

Plânge, tată a lui Morar! plânge; dar fiul tău nu te aude. Adânc e somnul morților, și sub glie perna lor de pulbere. El nu va mai auzi glasul tău, nu s'a mai trezi la chemarea ta! Când, fi-va dimineață în mormânt să deștepte pe adormit? Adio, tu, cel mai viteaz între oameni! învingător în bătălie! — Bătălia nu te-a mai vedea, nici pădurea n'a mai fi luminată de strălucirea oțelului tău. Fecior tu n'ai lăsat. Cântecul îți va păstra numele.

Și timpurile viitoare afla-vor de tine, afla-vor de moartea lui Morar!

Imnul Soarelui

Tu care luneci, rotund ca scutul părinților mei! O soare, de unde-ți vin razele, de unde lumina ta veșnică? Răsai grozav de frumos și stelele se ascund în cer, și luna, rece și palidă, se confundă în valurile apusului. Dar tu mergi înainte singur: cine poate să-ți fie tovarăș de drum? Stejarii munților cad; munții chiar se dărâmă cu timpul; marea scade și se umflă iar; luna însăși piere de pe cer. Dar tu rămâi același pe veci, bucurându-te în strălucirea mersului tău!

Când lumea e neagră de vijelii, când tunetul bubue și fulgerul sboară, te uiți frumos dintre nori, și-ți răzi de furtună.

Însă la Ossian zădarnic te uiți! El nu-ți mai vede razele: fie că părul tău galben falfăie în ceața răsăritului, fie-că tremuri la porțile apusului.

Dar și tu ești poate ca mine — pentru o vreme, și anii tăi vor avea poate sfârșit. Vei dormi sub norii tăi, nepăsător la glasul dimineții.

Veselește-te, o soare! în puterea tinereții tale. Căci e neagră și neplăcută bătrânețea.

Trad. de M. Beza

angajaze congresul memorabil al naționalităților nu mai avea farmecul, pe care-l avusese cândva. Ceva tainic, neînțeles, ceva demonic paraliza par'că energia acestei lupte, scurt, intenzitatea cadrelor, pe cari i-le fixase entuziasmul și priceperea de odinioară.

Această situație tristă nu puteam s'o înțeleg altcum, decât dacă priveam drept adevăr teza, că învingător rămâne totdeauna cel mai tare sau cel puțin acela, căruia norocul i-a acordat o anumită cantitate de putere, care întrece cu mult forța deabea vitală a celor mici dar slabi, oricât ar fi aceștia de mulți. Tăria guvernului maghiar îmi apărea acum ca ceva fermecat, care simplu prin faptul că există — doboară și ingenunche pe cei nevoiași. Ciudată concluzie! Dar îmi părea grozav de impunătoare și de adevărată. Da, noi nevoiași eram aduși în comica situație, ca să ne retragem din luptă înainte de a o fi început și să ne aciuiim în cine știe ce vizuină, simplu numai din motivul, că în calea noastră se pune a putere de altcum de valoare foarte problematică.

Și astăzi? aceeași situație nimic nu s'a schimbat. Clădirea splendidă, pe care o zidiserăm cu atâta dragoste de muncă și la care ne închinam cu atâta evlavie zace surpată și parcă nimenea nu se gândește s'o rezidească, cu toate că singur această clădire poate fi templul, în care ne putem refugia ca să scăpăm de cruda urgie, care ne prigonește.

Ce e deci de făcut? Iată întrebarea cea mare, pe care trebuie s'o deslegăm. Căci e limpede ca lumina zilei, că e mai mult decât rușine, ca douăsprezece milioane de oameni să stea respirate, nepăsătoare, cu mâinile în sân și să privească cu inima liniștită marea catastrofă, care-i amenință cu pieire.

O alianță faptică și nu în idee trebuie încheiată. O alianță, care să aibă trup și suflet și nu să figureze numai pe hârtie, o alianță în care să fie carne și oase și prin care să curgă sânge, trebuie încheiată. O înfrățire, care să se prezinte ca o putere nediscutată și care să aibă și o voință, ba și putința ca să-și înfăptuiască această dorință, trebuie legată între naționalități. O alianță capabilă de o acțiune conștientă și înzestrată cu încrederea eroului, care știe că în luptă numai două lucruri sunt posibile: a învinge și a trăi, sau a muri și a nu mai suferi; o legătură, care să aibă darul ca din douăsprezece milioane de oameni să creeze un singur om cu o singură cugetare și cu o singură dorință, cu un singur suflet și o singură inimă — trebuie înfăptuită.

O astfel de alianță însă nu se poate face cu una cu două, decât cel mult iarăș — pe hârtie. Ea trebuie pregătită temeinic. Românii să caute mijloacele, prin cari ar putea intra în legături directe și statornice cu celelalte naționalități și viceversa. Să-și însușească reciproc limba, să-și cunoască reciproc istoria și literaturile, să-și cerceteze reciproc așezămintele culturale-naționale. Și mai ales tinerii să caute ca să intre în strânse legături unii cu alții. La școală și afară de școală să fie mereu în contact unii cu alții și mai ales la universitate să caute să se cunoască de aproape, să discute cu seriozitate unii cu alții chestiuni publice, cari privesc situația neamu-

rilor, din cari își trag originea și fără odihnă să caute să pună temelie unei apropieri, unei simpatii comune, zidind deci pe încetul, dar fără zăbavă marele edificiu al solidarității comune așa de necesar în vremile de acum.

În chipul acesta, creiând mai întâi necesara dispoziție sufletească, închegând înclinările spre sentimente și fapte comune, dispunând pe toți pentru înțelegeri reciproce și pentru agrearea comună a idealului unitar — e fără îndoială sigur, că într'un viitor nu prea depărtat se poate realiza alianța, care atunci nu va mai fi pe hârtie sau numai în idee, ci o alianță vie alcătuită din trup și suflet.

Iar până atunci datorie supremă are în primul rând partidul naționalităților, ca să întreprindă cea mai energică acțiune și să facă cele mai conștiente pregătiri întru realizarea marelui ideal. Un plan de acțiune, care să aibă ca bază programul statorit de congresul — for din 1895 și în care să nu se uite de a se înșira toate nedreptățile pe cari le îndură naționalitățile, ar complecta cu succes acțiunea energică, pe care o va întreprinde partidul comun. Din acest plan ar înțelege toată lumea situația noastră și suntem siguri, că lumea cultă, lumea mare nu va întârzia de a sprijini îndreptățita noastră acțiune.

Deci *videant consules*.

Eu am spus numai câteva din gândurile, cari îmi frământă sufletul în ce privește marea ideal. Cei chemați să spuie și să facă totul, ca ideea trup să se facă.

Prim-ministrul la M. Sa împăratul. Contele Khuen-Héderváry va pleca mercuri d. p. la Viena pentru a fi acolo în timpul ședințelor delegațiilor. În timpul șederii sale în Budapesta ministrul președinte se va prezenta în audiență specială la M. Sa pentru a-i raporta despre situația parlamentului și totodată să-i exprime urările de bine ale cabinetului din prilejul sărbătorilor Crăciunului.

Un împrumut de stat. Săptămâna trecută se vorbea că guvernul ungar se ocupă cu ideea de a contracta un împrumut avantajos pe piața franceză. La asta au urmat, firește, desmintiri peste desmintiri. Un comunicat ieșit din cercuri competente parisiene însă spune, că anumiți factori au și început deja tratativele pentru a i-se deschide Austro-Ungariei un credit ieftin și sigur pe piața franceză. Se afirmă că dispoziția este atât de favorabilă, încât atât Austria cât și Ungaria pot conta la câte un împrumut de 5 milioane.

Cu toate că tratativele din chestiune nu-s chiar actuale, totuși prezintă o deosebită importanță prin faptul, că prin succesul ori nesuccesul lor se dovedește, dacă pe viitor poate conta monarhia noastră la un împrumut de stat pe piața franceză.

„Foc concentric“. Ca orice gazetă mondială „Tribuna“ iar își închipuiește că a primit o scrisoare dela „un prieten“ al ei.

Și ca să se poată pune mai greu la îndoială autenticitatea acestei scrisori, e pusă în socoteala unui „preot la sate“, cel mai în măsură, fără îndoială, să cunoască secretele cercurilor „autorizate“.

„Aflu din parte demnă de credință că cercurile „autorizate“ au hotărât să pornască împotriva d-lui Octavian Goga un „foc concentric“, profitând de toate mijloacele iertate și neiertate și călcându-și în picioare chiar propriile lor convingeri, pentru a-l teroriza pe d. Goga și a-l sili să se retragă din luptă. Armele principale de terorizare vor fi batjocura, minciuna și calomniile. În numele meu și al

numeroșilor săi admiratori, îl rog pe d. Goga să nu-și piarză credința în isbânda adevărului pentru care luptă și să fie sigur că noi niciodată nu-l vom părăsi. Atacurile urâte de care are azi parte vor mări numai dragostea și admirația noastră pentru el...“

Și redacția adaogă:

„Toate semnele dovedesc că informațiile aceste-sunt exacte: Aluziile murdare din „Poporul Român“; manifestul celor câțiva tineri din Budapesta; publicarea apelului unghereș (redactat de altul) și articolul de azi din „Românul“...“

De câtă energie și de câte mijloace mai dispun cercurile noastre autorizate când e vorba să reducă la tăcere glasul criticii îndreptățite și al apărării legitime!

Pentru nevoile culturale și economice ale poporului nici un ban; pentru organizarea luptelor politice nici o energie...“

Mă rog ce e văicăreala asta?... Să admitem că scrisoarea de mai sus n'a isvorit din fantasia unui redactor al „Tribunei“: să admitem chiar că s'a pornit împotriva dlui Goga un „foc concentric“.

Se teme d. Goga de focuri concentrice chiar? Iar redactorii „Tribunei“, cari odată nu mai găseau epitețe pentru membrii comitetului național se tem acum că „glasul criticii îndreptățite va fi redus la tăcere?...“

„Pentru nevoile culturale și economice ale poporului nici un ban; pentru organizarea luptelor politice nici o energie.“

Ce blajin! Ce-o fi având a face zarzavatul acesta de încoherențe. Ce legătură între nevoile economice ale poporului și focul concentric.

Noi pe d. Goga îl știm om hotărât, gata oricând pentru apărarea ideilor sale, cari au fost grupate în două mănunchiuri și la care dsa se plânge că „de un an de zile nu s'a dat un răspuns.“

Noi îi dăm zilnic răspunsuri — și dsa trebuie să se bucure cu atât mai vârtos, cu cât ele vor fi mai multe și mai tari.

Dacă s'a grăbit să ia asupra-și sarcina de a regenera viața noastră publică, să stea să ne lumineze.

Fiindcă noi, ne îngăduim să credem altfel — și fiindcă acum lumea începe să înțeleagă că toată teoria aceia a primenirii, a noilor „valori“ și a noilor idei n'a fost decât niște bășici de săpun, vrem să știm acum cine are răspunderea tuturor vorbelor late și cutezate.

Pentru aceia vorbim cu d. Oct. Goga, „îndrumătorul“ „intransigenței“ tribuniste.

Declarațiile de Crăciun ale lui Justh. Toată lumea e curioasă ce se va întâmpla după terminarea discuției la buget, ce program de muncă are guvernul și ce gânduri nutrește pentru viitor? Numerele de Crăciun ale ziarelor din capitală încearcă să ne lămurească, prin rostul frunțașilor partidului guvernamental, asupra acestei întrebări. Se grăbesc și celelalte partide să ne spună ce atitudine vor lua față de eventualele proiecte ale guvernului. Așa Justh între altele declară următoarele:

„Planurile și scopurile ne sunt tot cele vechi. Vom lupta cu toate forțele și vom folosi toate mijloacele pentru introducerea votului universal, egal și secret. Scopul nostru e ca actualul parlament să decreteze prin lege reforma electorală, vom apăra secretul votului și vom denega orice desdaunare ce ni-s'ar cere. Poziția culturală, și economică în același timp, a Ungariei față de Austria și față de celelalte state europene, pretinde introducerea fără amânare a numitei reforme. Ne vom duce la îndeplinire programul și nu e putere lumească, care să ne poată abate dela calea singură mântuitoare ce am apucat. Sunt convins, că nici în cele mai grele și mai agitate lupte partidul meu nu se va clinti dela locul de onoare. Avem o cetate tare și aceasta e regulamentul camerei.“

Suntem însă curioși ce bazaconie va fi aceea, pe care d. Justh o numește vot universal, egal și secret, și dela care prietenul și tovarășul de principii al șefului independenștilor, contele Batthyányi, așteaptă să fie scos din parlamentul atunci „democratizat“ d. Mihali și ceilalți „agitatori“ de seama lui!...

„Un an de luptă“

— Articol din afară —

De: CRONICAR

Marele reformator al vieții noastre politice și sociale, d. Octavian Goga, face bilanțul activității sale de un an, activitate dezvoltată alături de cele mai „selecționate valori“, de cari dispune o-ropsitul nostru neam de sub oblăduirea ungu-rească.

Ca întotdeauna, „șeful“ statului major, compus din talentele „împrăștiate pe la diverse ocupațiuni cu o independență socială destul de mare, cu o școală politică destul de serioasă“ — se institue în *judcător obiectiv*, nepărtinitor și proclamă sentința, că „adevărul a biruit“.

Cu fața senină a omului, care în decursul acestui întreg „an de luptă“ a stat cu mâinile în sân, privind numai cu atențiunea încordată la scurgerea evenimentelor, la cele ce se desfășură înaintea agerilor săi ochi, așa „în fuga condeiului“ constată, că „adevărul a triumfat“.

Spun drept, am cetit cu mare luare aminte toți articolii dlui Goga, scriși totdeauna „în fuga condeiului“, cu toate acestea destul de lungi și obositori, dar nicăieri n'am putut afla: despre care adevăr e vorba?

Nu am aflat nicăieri concretizat, ce program politic au „elementele intelectuale“ ale cărturărimii noastre, scriitorii neamului românesc din această țară? Unde sunt „credințele“ mântuitoare de neam? Unde e „republica literilor?“ Unde-i „ierarhia valorilor selecționate?“

D. Goga și soții săi de „luptă“ se alintă în credința, că publicul românesc e lipsit de *memorie* și judecă lucrurile numai după cele spuse în numărul „jubilar“ al grupării „independente“.

Faptele petrecute dela alegerile ultime până la numărul „jubilar“ *contrazic* tuturor concluziilor dlui Goga.

Lumea românească știe, că imediat după alegerile din 1910 — conducerea partidului național român și toți fruntașii vieții noastre publice au fost atacați zilnic în coloanele „Tribunei“ de o grupare de indivizi, cari în același timp se pretau de cei mai aprigi sprijinitori ai partidului. Pe o pagină atacurile cele mai grobiane, pe altă o desăvârșită confesiune de naționalism. În același articol chiar — vezi „Părerile libere“ — se cuprindeau *bombe* contra partidului și alipire de partid.

Incepută campania, deschis focul contra partidului de „autorul părerilor libere“ — vine d. Goga cu părerile sale asupra partidului. Constată, că teritorul locuit de români e un *Vezuv* în fierbere, pe a cărui coastă pasc liniștiți *măgarii*, — înțelege actualii conducători politici dela noi. Advocații, clerul înalt, preoțimea și învățătorii sunt toți „executați“ de d. Goga, care în scurtă vreme devine un adevărat „executor“ național. Nu-i mulțumit cu nimic în lume, nici chiar cu bieții *diletanți* ai *teatrelor* și *concertelor* noastre de pe la sate, cari, în credința, că fac un serviciu cultural, se oboseau la anumite ocaziuni să dea și dozezi, că apartin unui neam cu o cultură și viață socială proprie. Intreagă pătura suprapusă a poporului român, o prezintă d. Goga și soții ca *putredă și încărcată de cele mai grefoase păcate*.

Mai mult le stătea în cale „oțeliților“ *președintele* partidului, *președintele clubului* parlamentar și *președintele Asociațiunii*. Pe aceștia i-au scalpat mai întâiu eroii noștri în ale „premenirii“, cu planul să *pună mâna pe conducerea* partidului și în același timp pe „Asociațiune“.

Toate acestea s'au petrecut într'un timp, când nici vorbă nu era încă de înființarea „Românului“.

Văzând conducătorii partidului național, că lupta aceasta pornită de „Tribuna“ va duce la un adevărat *dezastru*, zdruncinând total încrederea poporului în conducătorii săi tocmai în vremurile grele ce ne așteptau, — au intervenit în diferite rânduri cu multă stăruință la *stăpânii* „Tribunii“ să pună frâu acestor neomenoase insulte și defaimări; li-s'a răspuns, că ei nu sunt responsabili pentru scrisese „primenitorilor“. Când s'a cerut constatarea: ce fel de organ e „Tribuna“, răspunsul a fost, că e a *neamului* întreg. Când, în con-

secință, reprezentanții legali ai neamului, pentru a introduce o *controlă*, o direcțiune în concordanță cu interesele de partid, au cerut să între doi membri din comitet în comandita „Tribunei“, primenitorii au strigat; *că partidul vrea să-i scoată din casa lor proprie*. Cu toate că — în paranteză fie zis — așa zisul „palat“ al „Tribunei“ a fost zidit pe bani dela nași *prin colectă națională*, sub manta partidului național român.

Nu „credințe“ politice, nu un program de muncă națională mai rodnică și mai ducătoare la țintă a fost deci îndemnul muncii diavolești a „grupărei independente“, ci instituirea unei *dictaturi* asupra opiniei publice românești, introducerea unui *cesarism* intelectual, ca astfel prin terorizarea celor slabi de înger și prin calomnierea perfidă a aleșilor neamului să *sdr.bească* orice autoritate în partid. Scopul a fost: *detronarea* celor din fruntea afacerilor, *scârbirea* soldaților de rând, *împrăștierea* zizaniei, plantarea în suflete a bănelilor și neîncrederei, ca astfel nimioind partidul național român și rămânând „*tabula rasa*“, pe ruinele partidului să se poată institui fără nici o piedecă o *coterie*, care în dragă voie să exploateze toate terețele vieții noastre publice și, la un moment dat, să poată lifera pe tăier capul neamului la picioarele stăpânilor lui Mangra.

În aceste momente critice pentru întreg *viitorul* politiceii noastre naționale a venit comitetul partidului, și, cu jale în suflet, după grea cumpăneală — nu „după o amiază“ — favoritul „dicton“ al d-lui Goga — a pus piciorul viguros și a decis înființarea „Românului“, ca o stavilă contra atacurilor păcătoase, contra tendinței de nimicire a partidului național român.

Și ce a urmat de atunci?

În loc, ca gruparea „primenitorilor“ să fi ascultat de porunca conștiințelor curate, în loc să fi declarat momentan „Tribuna“ de organ asupra căruia *partidul* dispune. În loc să se fi supus disciplinei de partid și astfel să taie ei înșiși firul oricărei băneli, că la *spatele* acestei acțiuni scârboase pornite de ei ar fi hăda figură a lui Mangra — ce au făcut? Au declarat „*bellum omnium contra omnes*“. Destrăbălarea condeiilor grupării din jurul „Tribunei“ a devenit și mai fără margini.

Comitetul național cu concursul tuturor oamenilor de bine a aranjat adunări populare. Gruparea „oțeliților“ nu numai că a lipsit *totdeauna* și consecutiv dela aceste adunări, ci s'a întrebat: cât a costat?

În loc să-și deie concursul sincer și deplin acestor mărețe manifestări de solidaritate națională, de disciplină de partid, „oțelita“ ceată a d-lui O. Goga vorbea de „pretins partid, pretins comitet“, avea numai cuvinte de batjocură și persiflare la adresa oratorilor și vorbea de „sute de mii“ stoarse din „șerparele nației“ și cheltuite în mod netrebnic.

N'a rămas la noi, nimeni dintre oamenii mai de seamă ce-i avem, neîncolțit de dinții veninoși ai „Tribunei“ în această „luptă“ de un an a gardei d-lui Goga. Au fost trași în noroi oameni încărunțiți în luptă și bărbați în floarea vieții, cari au adus *totdeauna* jertfe reale și au depus muncă cinstită și intensivă în promovarea intereselor politice și culturale ale neamului nostru, s'au murdărit pedestaluri clădite din merite, s'a pângărit sentimentul de încredere și iubire a obștei față de conducătorii săi aleși, s'a desdumnezeit lumea, cum bine și potrivit observă unul dintre salaorii acestei pustiiri a templului nostru național.

Și această muncă distructivă, desființarea atot la ce cu drag am privit până acum — o numește poetul neamului „triumful adevărului“.

Aceia, cari cunosc mai deaproape evoluțiunea luptelor noastre naționale, pot pune mărturie, că porțile partidului național român au fost deschise pentru ori care tânăr cu râvnă de a munci pe terenul vieții noastre publice.

Încă pe vremea bătrânului dr. Rațiu, când nu se puteau ține conferențe naționale în urma

odiosului ordin al ministrului de pe vremuri Hieronymi, știm, că comitetul partidului s'a *întregit* prin d-nii dr. Nicolae Comșa, dr. Iuliu Maniu, dr. Al. Vaida și dr. Aurel Vlad și de atunci încoace, comitetul partidului cu brațele deschise a ridicat la sine pe toți aceia, cari în cercul lor de activitate au dovedit, că pot fi de un real folos în lupta crâncenă pentru drepturile poporului român.

Nu se poate plânga nimeni de preterare.

Dovadă e însuși d. Goga. Când a apărut primul său volum de poezii, când pentru prima dată s'a remarcat de o individualitate, din a cărei validitate se aștepta cu drept cuvânt *folos* pentru neam, d. Goldiș — da acest Vasile Goldiș în așa măsură „executat“ de peana dlui Goga — a fost primul, care în fruntea „Tribunei“, într'un prim articol de un înalt avânt a făcut apologia „cântărețului pătimirii noastre“.

L-a introdus de braț în rândul fruntașilor noștri (pe atunci cuvântul „fruntaș“ nu era așa de terfelit ca astăzi) și își exprima groaza, nu cumva acest luceafăr să ne părăsească și să treacă în România liberă, lăsând orfani pe obosiții săi „clăcași“.

Da, acest Vasile Goldiș a fost apologetul d-lui Goga, care în „anul de luptă“ al ilustrului trubadur, de câteori n'a avut amarul prilej să exclame sub povara loviturilor: Et tu mi fili Brutus?!

Și apoi d. Alexandru Vaida și ceilalți toți... Nimeni nu l-a avut mai în drag pe d. Goga, decât Alexandru Vaida Voevod.

Cu câtă însuflețire și fanatism prietenesc nu vorbea despre Goga și nu-l recomanda la toată lumea românească spre binemerită sprijinire și îmbrățișare.

Toți fruntașii partidului național român și-au dat cu cea mai caldă inimă concursul, ca poetul nostru să ajungă *secretarul* „Asociațiunii“, să-i asigure o existență cinstită, plină de tihnă, fără grijă multă și fără muncă nepotrivită talentului și temperamentului său poetic. Iar când și-a exprimat dorința să între în politică, cu salve l-au primit, i-au oferit mandat, și advocații dr. Iustin Marșeu și dr. Cornel Iancu săptămâni dearândul l-au însoțit în cercul Chișineului, ținând vorbiri înflăcărâte, alergând zi și noapte în interesul învingerii. A grăbit și d. Ștefan Pop și alții mulți întru sprijinirea iubitului poet.

Și nu vina noastră e, că n'a ajuns în parlament...

Iar *recunoștința* d-lui Goga?

La scrisoarea deschisă a d-lui Vaida, plină de iubire și prevenire, isvorită din cea mai sinceră prietenie, d. Goga a răspuns, că... să traducă d. Vaida pe *Wilhelm Tell* mai întâi, și numai după aceea vor putea discuta... egal la egal...

Astăzi nimeni nu mai este îndreptățit să discute în chestii politice cu d. Goga „egal la egal“ până când nu va produce un volum de poezii, *ba-rem traduceri*, — ce îngăduitor e d. Goga! — dacă nu poezii originale.

Despre neobosiții săi corteși dela Chișineu s'a pronunțat mai „răspicat“, că „*troznau*“ podelele de prostiile ce le spuneau alegătorilor... Cu câtă satisfacție sufletească vor fi primit aceste *adieri* prietenesti neobosiții corteși dela Chișineu...

Nu numai d. Goga, dar nici unul dintre generalii și soldații d-lui Goga, cu aptitudini de conducători nu se poate plânga, că partidul național l'ar fi împedecat în săvârșirea vre-unei fapte mari naționale, ori măcar în validitatea de ordin personal...

E proaspăt în memorie cazul dela „Astra“, când un membru al grupării oțelitate voia să împingă cu sila în groapă pe regretarul Iosif Șterca *Șuluțiu*. Și nici când nu vom putea pricepe cu mintea noastră mică... burgheză, într'un cât putea să țină calea cuiva în validitatea pe teren cultural — blajinul fost președinte al „Astrei“.

Amicii dlui Goga se vede, că sunt versați pe deplin în obiceiurile sălbaticilor — dovadă ne-a dat maestrul cu „Tabu“ al său — că oamenii bătrâni trebuie *mâncați*. Sunt nerăbdători sălbaticii, nu pot aștepta moartea naturală a sermanilor bătrâni...

Cât de „curate“ și cu tactică sunt manifestările de „primenire a valorilor“, săvârșite de garda dlui Goga am putut observa la sărbările culturale din *Blaj*. Insuflețitii „aderenți“ ai marelui Luther politic și social Octavian Goga, la banchetul jubilar, ori de câte ori se ridica vre-un orator, dar mai

ales când a luat cuvântul venerabilul președinte al partidului național român, d. George Pop de Băsești, — ca ieșiți din fire au strigat: „să auzim pe Goga“.

Nu va fi fără interes relevarea acestui caz, ca un moment din „anul de luptă“, terminat cu biruința adevărului.

În urma „chiotului“ netrebnic — cuvântul e al dlui Goga — toți dignitarii bisericești, urmași de întreaga cunună de oaspeți s'a ridicat dela masă și a părăsit sala.

Imediat s'a ridicat d. Goga și a spus, că „pentru cei mari s'a vorbit destul, el își ridică paharul pentru cei mici, pentru preoți și învățători“ Cu un gest democratic a golit paharul.

Câtă ironie... El, care „executase“ atât de fără milă și cruțare, în termeni atât de „apăsăți“ pe „congruiști“ și pe „ahtiații“ după ajutor de stat — vine și îi proamărește. Ei — așa se fac... *partizanii*, și-o fi gândit d. Goga, marele nostru democrat...

Mulți s'au întrebat atunci: D. Goga, ca membru al biroului „Astrei“ n'a știut oare, că la banchetul festiv au fost anticipativ statorite toasturile? Dacă nu poate aștepta, până devine vacant presi-diu partidului, de ce n'a insistat anterior să fie luat și el în programul toasturilor ca reprezentant al „oțeliților“?

Vorbirea dsale din Blaj, la banchet, nu avea loc. Știind aceasta d. Goga, de ce a suferit, ca cli-cășii săi să facă gălgăie și scandal? În interesul cărui adevăr „a permis scandalul? Ori nu e în stare să-și disciplineze „partidul“, atunci cum crede domnia lui să poată „reforma“ viața noastră politică și socială cu o astfel de bandă nedesciplinată?

Aici nu găsim nici tactică nici consecvență, cu atât mai vărtos, că d. Goga e dușmanul cel mai implacabil a „vorbilor mari“ dela „masa albă“.

Ei, iată am ajuns la „vorbe mari“.

Dela 1848 încoace în întreg decursul timpului nu s'au spus atâtea „vorbe mari“, cu câte ne-a dăruit d. Octavian Goga într'un singur an de activitate politică.

„Intellectualizarea luptelor noastre“; „selecționarea valorilor“; „ierarhia talentelor“; „republica literilor“. Toate vorbe mari, atât de frumos sunătoare, încât — vorba lui dr. Dăianu — par-că nici nu le poți... înțelege.

Intr'adevăr, nu putem nici azi înțelege: Unde-s dară acele „valori“, acele „talente“, despre cari atâtea vorbărie face eruditul politician Oct. Goga?

Ar face un mare serviciu publicului românesc, dacă nu la toți, cel puțin aderenților săi mai pronunțați (cari se sniau pe masă la banchetul din Blaj) dacă d. Goga, în colaborare cu autorul „părerilor libere“ ar compune o „statistică a valorilor selecționate“, a tinerilor cu „pregătiri serioase“, demne de veacul al douăzecelea, pe cari partidul național român le-a împiedecat în validitate, în munca lor edificatoare de neam o putem aștepta aceasta dela d. O. Goga cu atât mai vărtos, fiindcă știm despre dânsul, că e mare aderent al *statisticii*.

Ca un *anex* al acestei statistice, ne-ar putea prezenta și o listă a „ministerialilor“ — ca să mă pronunț într'un termen parlamentar — adecă a acelor celebrități, cari în momentul de față ar fi apti să preia conducerea partidului național român din „mănilor tremurătoare“ ale „uzaților“ detentori de astăzi.

Să-i vedem odată pe acei „oameni superiori“, cari să ne țină sufletește la un loc și să ne ducă cu dânsii mai repede și mai sigur la izbândă“. Creadă-ne d. Goga, că noi încă după izbândă însetoșăm, fericirea neamului o implerăm în toate rugăciunile noastre. Ar fi un trădător criminal acela, care s'ar încerca măcar să pună pedecă venirei acestei izbânde, „de al cărei dor s'au prăpădit și moșii și strămoșii noștri“.

Vrem să cunoaștem odată și noi pe bărbații

providențiali, ca să le putem gratula de... — anul nou...

Ca al doilea *anex* n'ar strica să ne precizeze d. Goga în puncte concrete *programul politic*, al „scriitorilor neamului“, a „grupării independente“ s'au a oțeliților, cum i-a supranumit autorul anonim...

Să vedem odată „credințele politice“ de cari sunt chinuți poporeni d-lui Goga. Căci — ne va concede observarea — „credința“ d-sale, că toți sunt... „măgari, ramoliți, nulități etc.“ — poate fi o șubredă și nemodestă părere individuală, dar nu poate forma... crezul de luptă al unui partid politic.

În sfârșit, lumea e îndreptățită să presimtă, că „cine distruge ceva, e dator a îndeplini rolul pozitiv al celui pe care l-a distrus“.

Dacă d. Goga muncește de un an de zile să distrugă partidul național român, avem și noi dreptul să pretindem în mod implorabil, să ne spună: ce va urma după potop.

Și, rămânând la anexele statistice, d. Goga ar mai putea compune un *anex*, anume: *lista tuturor neisprăviților*, cari formează azi balastul *vieții noastre publice*. A acelor indivizi, cari stăpâni pe un stog de fraze culese de prin ziarele din regat, cu peana muiată în marea calomniei și minciunii vor să-și croiască *alvia* existenței, și, când nu mai merge, cu *coatele* vreau să-și facă loc în fruntea mulțimii.

Așa nu mai merge, d-le Goga, să încurci lumea în luptă fratricidă prin articoli bombastici și apoi să te sui *sans gêne* pe baricade și să proclami biruința „adevărului“.

Nu pozarea de erou îi stă bine d-lui Goga, ci situația sufletească a copilului sburdă, care în neastâmpărul său a spart o vază de flori, podoaba unei odăi, și acum stă șgulit într'un colț, bun bucuros, că nu vine nimeni să-l scuture de urechi.

Dacă d. Goga vrea să-i recunoaștem triumful luptei sale naționale, să ne arate ravagiile cauzate în șirurile dușmanului, iar nu devastările produse în tabăra proprie.

Rușii în Persia. Rusia a isprăvit acum cu ultimele. I-se pare că atâtea diplomatie și răbdare o îndreptățește să treacă dela formalități și să-și inaugureze adevăratul rol ce-l poate avea în împrejurări de felul acesta. Trupele rusești operează acum, ca într'o provincie rusească de mult cucerită în care au fost trimise ca să facă ordine. Despre prima ciocnire ce a avut loc la Tebris se comunică următoarele:

Lupta s'a început de ieri, devenind tot mai serioasă și mai amenințătoare. La Bogicemal perșii au fost respinși de artileria rusească. Răniții perși au fost maltratați de ruși. Colonia rusească s'a refugiat la consulat.

Între trupele rusești cari au ocupat oficiul administrației din Adjicai și între soldații perși s'a iscat o hărțuială în care mai mulți au fost răniți.

La Tobruk lupta a început dimineata continuând cât se poate de înversunat timp de șase ore.

Când teatrul luptei s'a apropiat de port a intrat în acțiune și artileria de pe vase. Au căzut 2 ofițeri iar unul a fost rănit.

Revoluția din China. Toate încercările de până acum de a pune capăt revoluției, a aduce deci China la viață normală prin conferențe de pace au rămas, după rezultatele lor, simple formalități, cari nu lipsesc în asemenea ocaziuni. Situația creată Chinei prin această revoluțiune a devenit îngrijitoare.

O intervenție a puterilor, care mai înainte se putea cel mult presupune azi se pare inevitabilă. Japonia și Anglia sunt gata a primi dela puteri sarcina de a stabili ordinea în China.

După oarecari știri din Tokio, japonezii vor aștepta încă rezultatul conferenței din Schanghai și când acest rezultat nu va aduce pace vor intra

în China. Trupele japoneze sunt gata și acum așteaptă ordinul.

Ceeace determină pe cele două puteri să intervină e în primul rând faptul că republica chineză câștigă tot mai mult teren prin atitudinea hotărâtă a revoluționarilor.

Anglia ca și Japonia însă nu vor recunoaște republica. Juansikkai, care a înțeles ceva mei din năntă atitudinea Angliei și Japoniei a refuzat prezența republicii propusă de revoluționari declarând, că în nici un caz nu va primi un guvernământ republican.

D. Sever Bocu — se răfuește

Deprins de câțiva ani (care e datul precis?) a se răfui, stimabilul domnul Sever Bocu dorește acum să se răfuiască și cu mine. Adevărat, că „răfuiala“ în cele mai multe cazuri a făcut-o, conform tocmelilor, cu reducere de multe procente, dar în fine totuși — s'a răfuit.

Acum ulterior aflăm din genialul său script din urmă, că până să isprăvească cu toate răfuielile, bietul om, „a gemut mult“. Și sufletul sincer, care a gemut mult, adresează tuturor creștinilor îndrăgitori ultima rugare: invoc toată bunăvoința semenului meu pe sama bietelor mele tinerețe. Ei, n'am nici eu inima din piatră, sunt creștin și iată sub impresia creștineștei cereri de iertăciune, mă privesc și eu de „răfuit“ cu d. S. Bocu.

Și dacă d. S. Bocu, deprins odată la răfuieli, nu s'ar mulțumi cu atât, ci ar dori o nouă răfuială, îl previn să nu-și facă lucru de geaba. D. S. Bocu este dat d-lui dr. Alexandru Vaidavoevod și eu nu am dreptul să-l răpesc dela dânsul, nici chiar de dragul unei răfuieli cinstite „al pari“. Mai bine rămân păgubit.

Că d. Octavian Goga îl preferă pe d-sa ca iubit și dulce prieten și-i prețuiește mai mult aluatul d-sale, decât pe al nostru, asta-i ușor de înțeles. Dar d. O. Goga s'a pus să „selecționeze valorile morale“ din Ungaria și Transilvania și atunci cum dracu să nu prefere pe d. Sever Bocu față de d. Vasile Lucaciu? Înțelegem perfect și ne închinăm.

Vasile Goldiș.

Cronica externă

Critica patriotismului

Discursurile d-lor Vaillant, Delahaye, Ferry, Millerand, Jaurès și Caillaux

(§) Acordul franco-german a fost adus înaintea camerei franceze spre a fi ratificat. Discuțiunea asupra lui a fost una din cele mai interesante. Nu facem decât să complectăm informațiunile date de noi în chestiunea marocană, când prezintăm cetitorilor noștri un scurt rezumat al discuțiunilor dela Palais-Bourbon, însoțit de comentariile noastre.

Era firesc, ca oratorii mai de seamă din camera franceză să rostească discursuri foarte bine pregătite în această chestiune de așa mare importanță pentru Franța. Dupăce reprezentanții națiunii franceze azistaseră ca simplii spectatori la lupta ce guvernul din Paris o ducea cu guvernul din Berlin, era dreptul deputaților Franței de a interveni și ei în această

Dein Paula

Magazin pentru părăirii de dame.

A R A D
Str. Weitzer-János
Nr. 9.

chestiune cu prilejul discuțiilor asupra ratificării acordului.

S'au rostit discursuri pline de logică metalică, pline de preocupăți patriotice înalte și inspirate de un patriotism adânc simțit. Caracteristica acestor discuțiuni a fost însă *contrazicerea* dintre diferitele discursuri. Unii socoteau, că actualul acord este un dezastru pentru republică, alții ridicau pe guvernul Caillaux în slavă spunând, că a încoronat lupta Franței pentru Maroc cu un succes diplomatic desăvârșit.

Ca să vedem cât de deosebite pot fi părerile asupra unei chestiuni politice în Franța, n'avem decât să examinăm discursul deputatului Vaillant. Lucru curios: acest deputat din opoziție susține și acum, după ce Franța a luptat așa de mult în Maroc, că „Marocul trebuie *internaționalizat*“. Cum nu pricepe acest deputat francez că Franța are nevoie de stăpânirea ei în Maroc spre a-și complecta șirul de colonii din nordul Africii și spre a *protegi* aceste colonii contra unui atac dela vest? Nici acum nu s'a convins Vaillant că Marocul este cheia coloniilor franceze din Africa de nord?

Un alt deputat adversar al politicii guvernului în Maroc, Jules Delahaye, spune, că acordul nu poate fi considerat ca un succes, de oarece *întreaga* politică a republicii stă pe temelii false, toate actele politice ale guvernelor, cari s'au succedat dela 1870 încoace, sunt pline de corupțiune, sunt chimerice. Iată un punct de vedere straniu. Afirmățiunile lui Delahaye cad dela sine dacă apreciem fără părtinire numeroasele succese ale republicii dela căderea lui Napoleon III încoace.

Alt discurs tot *pesimist* dar constituit pe temelii mai logice și mai leale este discursul lui Abel Ferry. Distinsul deputat care poartă un nume așa de ilustru, — alui Jules Ferry, președintele care a cucerit Franței Tunisia și Tonkinul, — a spus textual despre actualul acord: „Tratatul nu aduce nici o soluțiune și *relațiilor* noastre cu vecinii dela est o formă periculoasă“.

Abel Ferry aduce o mulțime de argumente în favoarea acestei teze pesimiste. El vrea să arete că Franța n'a cucerit definitiv terenul în Maroc nici în privința politică nici în privința economică. Actualul acord cuprinde, spune Ferry, o mulțime de puncte cari lasă drum liber șicanelor Germaniei. Astfel Abel Ferry se plânge că s'a acordat Germaniei egalitatea economică cu Franța, în Maroc.

Răspundem: Franța n'a putut să-și asigure toate drepturile politice și economice în Maroc. Germania amenință. Ceeace a putut stoarce d. Jules Cambon dela d. Kiderlen-Wächter a fost poate maximumul de drepturi în Maroc. D. Ferry are dreptate când susține că triumful Franței n'a fost complet. Și mai cu seamă a avut dreptate d. Millerand când a spus că francezii trebuie să conzidere acordul în privința Marocului nu ca o valoare realizată ci ca o valoare ce are încă nevoie de a fi dezvoltată. Camera franceză a aplaudat cu semnificațiune acest pasaj al distinsului deputat.

Discursul lui Millerand a avut într'adevăr darul să placă foarte mult deputaților francezi. El a afirmat un punct de vedere opus acelor arătate până acum prin articolul nostru. Millerand conzideră acordul

ca un succes necontestabil al Franței. Cu o argumentațiune solidă el arată că acordul are următoarele consecințe salutare pentru Franța:

Protectoratul francez asupra Marocului, urmărit cu atâtea sacrificii până acum, este o realitate. Unitatea acțiunii externe a Franței este asigurată căci republica nu mai are acum nevoie să-și concentreze toată atențiunea asupra Marocului. Imperiul algerian și tunisian va fi ferit de aici înainte împotriva atacurilor dela Vest.

D. Millerand a vorbit în spiritul guvernului deși nu face parte din el. Primul-ministru Caillaux a însoțit pasagiile mai importante ale discursului distinsului deputat al Senei cu semne de aprobare.

*

Cel care a făcut guvernului cel mai strașnic rechizitoriu a fost și de astă dată șeful socialiștilor unificați d. Jaurès. Discursul său a fost ca o furtună care bate totul la pământ. Spațiul nu ne permite să dăm un rezumat al acestui excelent discurs, putem însă să-l caracterizăm prin câteva cuvinte.

Jaurès a vorbit și ca patriot francez și ca socialist internațional. Este așa de greu să cumuleze cineva aceste două calități, totuși Jaurès părea știe că s'o facă.

El a reproșat întâi guvernului Caillaux că a sacrificat colonia Congo pentru a câștiga un Maroc ciuntit. Guvernul francez s'a lăudat mereu cu rezultatul obținut prin acordul semnat la 4 noemvrie. S'a făcut zgomot în jurul acestui succes. Germanii au făcut mai puțin zgomot dar mai multă treabă. Ei s'au plâns mereu contra Franței și au făcut pe nemulțumiții, spre a stoarce Franței cât mai multe concesii.

Jaurès a arătat pe larg cari sunt defectele politicii republicii cu privire la Maroc.

În partea a doua a discursului său șeful socialist n'a mai vorbit ca patriot francez ci numai ca socialist. A reproșat Franței că nu face o politică de *echitate* ci o politică de egoism. De ce n'a sărit și nu sare Franța în ajutorul turcilor pe cari Italia i-a atacat pe nedrept în Tripolitania? De ce nu dau francezii o mână de ajutor persanilor cari luptă pentru sfânta cauză a libertății și a independenței? Pentru că guvernele franceze nu sunt pătrunse de *dreptatea* acestei cauze, cam este pătruns el, Jaurès.

Șeful socialist uită că popoarele nu pot să facă o politică altruistă decât în teorie. Guvernele Franței nu fac decât ceeace le dictează *interesele* patriei lor, nu ceeace ar fi just considerând binele *omenirei* întregi. Jaurès a exprimat un ideal frumos dar de parte de a fi realizabil.

*

Primul-ministru Caillaux a căutat să justifice politica guvernului său. Discursul pronunțat de el n'a fost din cele mai bune. Caillaux ar fi putut să găsească accente mai adevărate într'un discurs care făcea apel la patriotismul, nu numai la logica deputaților francezi.

Guveruul francez și-a făcut datoria, a declarat Caillaux, și a obținut tot ceeace se putea obține. El a scutit Franța de un conflict armat cu Germania, fără să coboare demnitatea națiunii. A plătit Marocul, care este o comoară, cu o parte din

Congo, care nu era așa valoroasă. Camera franceză poate să ratifice acordul, căci el înseamnă un succes al Franței cum nu se putea mai mare...

Noi ne-am spus, în repetite rânduri, părerea asupra acordului franco-german. Discursurile opoziției franceze au fost exagerate. Credem că adevărul este exprimat în discursul dlui Millerand: acordul a consacrat pentru Franța o situațiune bună, privilegiată, care trebuie dezvoltată așa ca domnia franceză în imperiul șerifian să fie completă și definitivă.

„Világ“ și chestia națională

Ziarul francmazon „Világ“ ne-a adus și nouă un dar de Crăciunul catolic. În numărul său de sărbători a fost consacrat un capitol special chestiei noastre naționale. Pe lângă „declarațiile“ mai multor fruntași ai diferitelor partide maghiare avem și *declarațiile* în chestia națională ale d-lor Gh. Pop de Băsești, dr. T. Mihali, dr. V. Lucaci și dr. Al. Vaida.

Lăsăm să urmeze declarațiile celor patru fruntași ai noștri — iar în numărul de mâne ne vom face observațiile noastre asupra restului de declarații.

Dr. Vasile Lucaci

Chestia cea mai arzătoare

În privința chestiei naționalităților deocamdată vă pot spune numai atâta, că aceasta este chestia cea mai arzătoare și mai importantă pentru progresul politic, cultural și economic al Ungariei. Ea este mai importantă decât legea dualismului și decât chestiile diplomatice în legătură cu armata comună sau cu chestiile comune. Regret și-mi pare curios faptul, că nici în trecut și nici în prezent conducătorii politicii ungurești nu s'au ocupat de loc cu chestia aceasta, ori au explicat-o fals, ori au tratat-o și o tratează superficial. Aceasta o dovedesc și declarațiile politice făcute de contele Ștefan Tisza, în chestia naționalităților și pentru rezolvirea acestei chestii.

Dr. Teodor Mihali

deputat, președintele clubului deputaților naționaliști

Scopul politicii de naționalități

În lupta grea pentru existență năzuința atât a singuraticilor, cât și a tuturor popoarelor și a claselor sociale este, ca în modul cel mai potrivit să-și îndeplinească cerințele spirituale și materiale.

Scopul partidului național român și deci al partidului parlamentar, este câștigarea mijloacelor pentru progresul cultural și economic și asigurarea modului și a căilor conducătoare la satisfacerea cerințelor materiale și spirituale pe seama poporului român, deasemenea și pentru toate naționalitățile nemaghiare din Ungaria.

Sucele științifice și progresele uimitoare economice ale epocii celei mai noi silește progresarea mai grăbită culturală și economică a popoarelor. Un an petrecut în nelucrare în emulația nemiloasă a împrejurărilor forțelor probabil ar putea rezulta o neglijență ireparabilă.

Adevărul acesta silește pe elementele conducătoare conștiente ale nemaghiarilor, ca să-și îndemne poporul la o acțiune culturală și economică mai potențată și totodată să câștige pe seama poporului *libertatea acestei acțiuni* și să-și asigure rezultatul acțiunii încordate.

Ei voiesc să utilizeze mijloacele puternice ale vieții de stat, pe seama nizuințelor culturale și economice ale tuturor popoarelor autohtone.

Cu această nizuință stă în strânsă legătură chestia validității politice, a cărei eluptione în urma principiilor depuse în programul politic formează scopul principal al politicii naționalităților. Apărarea intereselor economice și culturale fără de puterea politică este imposibilă. Cultura și viața economică a unui popor care tânjește în lipsa de in-

fluința politică și exclus din mișcările vieții politice este condamnat la rolul cenușotcei. Iar soarta acesteia o cunoaștem nu chiar numai din lumea de basme a copilăriei.

Toate acestea dovedesc incontestabil, că politica naționalităților servește exclusiv numai scopurilor naturale și legale. Durere însă, că încă tot se mai lucrează ba cu irentism, ba cu defăimarea nebazată a stărilor din Ungaria în fața străinătății. Inșă faptul acesta până acum s'a dovedit numai de o scamatorie politică.

Forța politică ipertrofică a claselor așa numite istorice voiește și pe mai departe să întrebuințeze statul cu toate atribuțiile lui în scopurile ei proprii. În scopul acesta ea se folosește de toate mijloacele și fiindcă legalitatea aspirațiilor noastre ei nu o pot învinge prin *argumente*, durere, se nizuiesc cu mai mult succes decât cu iscusință să abată atențiunea publică dela esența chestiei.

Pentru dovedirea neteiminciei acestor acuze este destul să arătăm, că este imposibilă excluderea relațiilor familiare, sociale și culturale dintre fiii aceluiaș popor, aceasta însă nicidecât nu poate fi considerată ca aspirațiune politică, și nici ca irentism. Desvălirea în scopul sănărei nevoilor și stărilor nesănătoase existente nu poate fi timbrată de „acuzație nebazată”, ceea ce pe lângă stările actuale dezvoltate de comunicație și de altfel ar fi imposibil și care de bună seamă ar avea succes contrar.

Sunt convins, că opinia publică tot mai luminată nu se va lăsa sedusă multă vreme, ci judecând esența chestiei, în scurtă vreme ea va recunoaște legalitatea și loialitatea aspirațiilor noastre politice și necesitatea necondiționată a înlăturării lor.

Gheorghe Pop de Băsești

președintele partidului național român.

Situația generală a românilor.

Înainte de 1848 românii aveau și au și astăzi foarte multe familii de nobili în Transilvania, Bănat, Bihor, Sătmar, Maramurăș, Solnocul de mijloc, Crasna (azi comitatul Sălăgiului), Zărând și Cetatea de Baltă, aceste patru comitate din urmă așa numite Partium; dar bărbații marcantii ieșiți din sânul acestor familii sub presiunea epocii feudale s'au contopit cu totul în națiunea ungurească singură privilegiată, deoarece șovinismul unguresc actual e numai o continuare a celui vechiu.

Astfel s'a întâmplat apoi, că națiunei române i-au aparținut numai analfabeții, i-au rămas adecă numai așa numiții nobili săraci, cu iobagii, cu frații misera plebs contribuens.

Situația economică a românilor.

1. Proprietățile foștilor nobili cu puține excepții în baza dreptului lor de împărțire le-au împărțit ad infinitum, așa, că celor mai mulți dintre ei abia le-a mai rămas proprietăți de peste 10 jughere, rar numai s'a întâmplat, că unele familii de nobili, mai cu seamă în comitatul Maramurășului și în așa numitul Partium aveau peste 100 jughere catastrale.

2. În baza legii urbariale de pe timpul Mariei Terezia foștii iobagi din comitatele din Ungaria aveau câte 24—32 jug. catastrale după o realitate urbarială, câtă vreme în Transilvania și în Partium unde domni de pământ sub titlul de regularea provizoriei a hotarului nu cuprinseseră pământurile iobagilor, au lăsat singuraticilor urbariaști câte 12—15 jug. catastrale de fiecare realitate; în comunele, unde nu s'a făcut regularea hotarului, foștilor urbariaști li-s'au lăsat proprietățile lor de câte 30—100 jug. cat. folosite de ei în 1848; evenimentele din 1848 au zădărnicit planul feudalilor transilvăneni, de a confisca dela iobagii lor sub titlul regulării urbariului proprietățile de peste 10 jug., iar proiectul în chestia aceasta era prezentat deja spre sancționare regelui Ferdinand V.

60—70% din aceste stări de proprietate stau și azi, ca o jumătate din cele 40—30% pe baza cumpărării, așazicănd jumătate le-a rămas lor, iar altă jumătate a devenit proprietatea străinilor.

Stările actuale, stările lipsei actuale de pământ vă sunt cunoscute — st. die redactor, — când poporul cumpără pământ cu prețuri foarte mari, de cari și românii au parte.

Agricultura la români.

În urma firii conservative a poporului, progresul pe terenul agronomiei raționale nu prezintă salturi așa de remarcabile ca la alte popoare. Cu toate acestea românul nostru își muncește pământul cu multă sârguință, imitând pe alocurea cultivarea mai rațională și mai productivă ce o observă pe domeniile întinse din vecinătate. În astfel de ținuturi, unde adecă poate primi învățătură și imbold pentru lucrarea rațională a pământului, cu toate poverile nenumărate și nespuse de grele ce-i îngreunează traiul din cauza impozitelor de tot felul, țaranul român se îmbracă mai bine și se și nutrește în mod corespunzător cerințelor igienice.

Creșterea vitelor.

E cunoscut că românii își cresc vitele cu o deosebită îngrijire. În timpul mai nou dă și statul ceva ajutor prășitorilor de vite, întrucât se îngrijește în multe locuri de procurarea vitelor de prăsilă. Dar o mare piedecă a înaintării pe acest teren, e lipsa aproape generală de izlazuri trebuincioase.

Guvernul a luat mai multe dispoziții salutare pentru delăturarea acestei lacune, dar dispozițiile luate au fost făcute numai în favorul comunelor maghiare și în parte și rutene, cu excluderea totală a românilor. S'a întâmplat, că ministrul de agricultură din era coaliționistă, Darányi, a respins a limine o deputațiune a unei comune din Sătmar ce venise să-i solicite sprijinul pentru acordarea unor locuri de pășune. Remarcăm cuvintele ce le-a spus Darányi cu prilejul acesta, că anume guvernul și așa are lucru destul cu românii și drept aceea nu se simte aplicat să le mai sporească acestora pământul de cultură.

Pentru a dovedi, cât d mașter sunt tratați românii pe toate terenele, și îndeosebi pe terenul economic, țin să amintesc că la încheierea tratatului comercial cu România guvernul ungar a păgubit într-o măsură neînchipuit de mare pe românii dela granița Ardealului răpind la mii și mii de suflete mijloacele de existență.

E lucru îndeobște cunoscut că partea cea mai mare a populațiunii române din comitatul Brașovului dar mai ales cea din al Sibiului se ocupa cu creșterea vitelor și în primul rând cu oieritul, în așa fel că trecea turmele pe pășunile întinse și mult mai ieftine ale României. Gospodăria înfloritoare de odinioară a mărginenilor e amenințată azi cu ruină totală în urma nenorocitelor dispoziții ale numitului tratat comercial, care oprește aducerea acasă a turmelor odată trecute în România.

Creșterea vitelor, ocupația de căpetenie a mărginenilor care le asigură pe vremuri o existență cinstită, s'a redus la jumătate, ba în unele comune s'a nimicit cu totul. Afară de aceasta a contribuit și la provocarea scumpirii alimentelor.

Chestia financiară la români.

Trebuințele financiare ale poporului nostru le servesc în mare parte băncile românești ridicate cu multe greutate și jertfe aproape în toate ținuturile locuite de români.

Presupun că onorata dvoastră redacție se va fi îngrijit să-și câștige informații din locuri competente asupra acestor instituțiuni de o importanță netăgăduită în viața economică a popoarelor. Vă voi da așadar numai câteva date informative.

Institutele noastre de credit și economii — dat fiind că funcțiile publice sunt închise pentru inteligența română — sunt administrate de cei

mai aleși bărbați ai noștri pe lângă o renumerație foarte modestă, dar cu mare îngrijire și conștientiozitate.

Așa se explică, de ce la institutele noastre de bani nu numai că sunt escluse orice malversiuni, dar în ce privește siguranța banului ocupă locul prim, iar ca *credit* și-au câștigat încrederea deplină a publicului mare, nu numai a românilor ci și a celorlalte naționalități din țară. Institutele acestea acoperă — cum am mai zis — trebuințele bănești ale românilor, oferindu-le împrumuturi și fructificându-le depunerile.

Procentul de credit oscilează între 6—8, dupăcum adică băncile respective dispun de bani mai scumpi ori mai ieftini. Și aici suntem urmăriți de spiritul ticălos al șovinismului desfrănat. Se întâmplă anume că unele filiale ale băncii austro-ungare, cari ar avea chemarea să escompteze cu procentul cel mai ieftin cambiile băncilor mai mici, această datorință nu și-o împlinesc față de băncile românești. Așa de exemplu filiala ce funcționează în Sătmar n'a escomptat absolut nici un ban celor trei bănci consolidate românești ce aparțin rayonului său: Sătmăreana, Aurora și Chiorana.

Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

Ungaria democrată și românii.

E absolut cert că democratizarea cât mai grabnică a Ungariei e prima ei condiție de existență. Dacă statul ungar ar tinde spre acest țel nu numai prin fraze stereotipe, ci prin creierea unor instituțiuni democratice, atunci ușor s'ar găsi punctele de întâlnire între stat și românime și în acelaș timp între stat și partidul naționalităților, care în mare majoritate nu e decât un partid de țărani și mici proprietari.

Din constatarea de mai sus reiese că partidul nostru e și azi un stegar credincios și anteluptător al democrației. Prin democrație trebuie să ajungem și să eluptăm acele bunuri de cari s'a făcut părtașă Franța dela marea revoluție încoace până la slăbirea curentului democratic.

În timpul de față nu e încă posibilă o concurență solidară a românilor cu elementele democratice de astăzi. Vina la asta nu o poartă românii ci democrații, deoarece nici în cercurile lor nu s'au cristalizat încă definitiv ideile și principiile cari ni-ar putea servi acum încă punctele de unire. E un mare rău că în timp ce aceste cercuri fraternizează cu naționalitățile, sinceritatea lor față de acestea e conturbată încă și acum de un fel de *haut goût* oligarhic. O piedecă și mai mare a înțelegerii e împrejurarea că chiar și în tabăra democraților sunt mulți cari accentuiază necesitatea supremației maghiare, ceea ce în definitiv nu-i alta decât o formă a oligarhiei.

Contele Tisza și aderenții săi merg însă și mai departe. Aceștia cred că fac un bun serviciu Ungariei, susținând cu forța supremația rasei maghiare. Le stau multe mijloace la dispoziție, între cari mai ales parcelările, sinecurele și multe altele. Ei bine, ce ajung cu asta? Oricine trăiește între maghiari se crede „domn” și îndeosebi în provincie slăbește pe zi ce merge dorul de luptă pentru existență, pentru asigurarea traiului. Tot această politică provoacă o selecție sănătoasă în sânul fiilor poporului nostru, îi consolidează și le cimentează forțele prin unire. Dar pe de altă parte politica lui Tisza slăbește totodată puterea psihică a maghiarimii.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central” condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase dretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. În cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁK

hotelier.

Litere — Arte — Științe

RUGĂMINTE.

Mi-ai spus de-a fericirii țară
Și-acuma dorul ei mă sapă.
Mi-ai dat cărări în necuprinsuri
Și jos mi-ai hărăzit o groapă.

Zadarnică îmi e revolta
Și plâng pe cei lipsiți de pâine,
Căci văd apusul meu de umbră
În zarea zilelor de mâne.

Atotputernică ființă
Ce lumile le-ai scos din haos,
Ascultă-mi cea din urmă rugă.
Repaos vreau, etern repaos!

A. Cotruș.

Christ — premergător al mișcării romantice în viață

de Oscar Wilde

(Din „De Profundis”. Trad. din original de M. Beza)

Ca toate firile poetice, Christ iubea lumea incultă. El știa că în sufletul lipsit de cultură e totdeauna loc pentru o idee mare. Dar nu putea suferi pe cei proști, mai ales pe cei prostiți în urma educației: fapuri pline de idei, din care nu pricep nici una — un tip cu deosebire modern, zugrăvit de Christ când îl arată ca tipul unuia ce are cheia cunoștinții, de care nu se poate folosi, și nu îngăduie nici altuia să se folosească, deși s'ar deschide cu ea poarta împărăției lui Dumnezeu. Lupta lui de căpetenie a fost împotriva Filistinilor. E lupta ce duce fiecare fiu al luminii. Filistinismul era caracteristica timpului și mediului în care trăia. Evreii din Ierusalim, în greaua lor neînțelegere pentru idei, tristețe ifose, plicticoasă ortodoxie, slăvirea succesului vulgar, întreaga lor preocupare de grosolana parte materială a vieții, și în ridicula lor prețuire de sine — erau imaginea exactă a Filistinilor noștri de astăzi. Christ și-a răs de „mormintele înălțate” ale respectabilității, și a fixat astă expresie pe totdeauna. El trata isbânda lumească ca un lucru de disprețuit. Nu vedea nimic în ea. Socotea bogăția ca o povară pentru om. Nici că voia să auză de viață să fie sacrificată vr'unui sistem de gândire sau morală. El a pus în lumină, că formele și ceremoniile erau făcute pentru om, nu omul pentru forme și ceremonii. A luat sabaterianismul ca un tip al lucrurilor ce ar fi să fie înlăturate.

Recile filantropii, solemnele miluii publice, obositoare formalisme, așa de scumpe spiritelor de mijloc, le-a denunțat cu o batjocură neînduplecată. Pentru noi, ceace se cheamă ortodoxie este numai o ușoară supunere neinteligentă; dar pentru ei, și în mâinile lor, era o tiranie cumplită și amoroasă. Christ a măturat-o la o parte.

A arătat că numai spiritul era de valoare. A simțit o vie mulțumire, dovedindu-le, că deși ce-teau mereu legea și profetii, nu aveau nici măcar idee de ce înseamnă una sau alta. Contrar deprinderii de a-și zecui ziua, fărâmițându-o în rutina fixă a datoriilor prescrise, cum zecieau izma și ruta, el a predicat enorma însemnătate de a trăi cu totul pentru moment.

Cei iertați de păcate, fuseseră iertați numai pentru niște frumoase momente în viețile lor. Maria Magdalena, când vede pe Christ, sparge bogatul vas de alabastru ce i-l dase unul din cei șapte îndrăgostiți, și varsă aromele pe obositele lui picioare prăfuite, și pentru această singură clipă ea stă pe veci împreună cu Ruth și cu Beatrice, între ghir-lanzile trandafirilor albi ca neaua ale Paradisului.

Tot ce ne spune Christ în chipul unei mici înștiințări, e că fiecă clipă ar trebui să fie frumoasă, că sufletul ar trebui să fie totdeauna gata pentru sosirea mirelui, totdeauna în așteptarea voci iubitelui — Filistinismul fiind numai cea parte a firii omului, care nu-i luminată de imaginație.

El vede toate frumoasele înriuriri ale vieții ca moduri de lumină: imaginația însăși e lumină. Lu-

mea e făcută de ea, și totuși lumea n'o poate înțelege: asta, pentru că imaginația e o manifestare de iubire, și doar iubirea și putința de a iubi deosebește o ființă omenească de alta.

Dar mai ales când se ocupă de un păcătos, Christ este foarte romantic, în sensul de foarte real. Lumea a iubit întotdeauna pe sfânt ca fiind cea mai mare apropiere posibilă de perfecția lui Dumnezeu. Christ, printr'un instinct divin, pare să fi iubit întotdeauna pe păcătos, ca fiind cea mai mare apropiere posibilă de perfecția omului. Dorința lui de căpetenie nu era să reformeze lumea, precum nu era nici să aline suferința.

Să întoarcă un hoț interesant într'un plictisitor om onest nu era ținta sa.

El ar fi gândit puțin la societatea de ajutor a prizonierilor și alte mișcări de acest fel. Convertirea unui publican într'un farizeu nu i-s'ar fi părut ispravă mare.

Dar într'un chip neînțeles încă de lume, el socotea păcatul și suferința ca fiind însele frumoase lucruri sfinte și moduri de perfecție.

Pare o foarte periculoasă idee. Și este — toate ideile mari sunt periculoase. Că a fost însă crezul lui Christ nu încapă îndoială. Că este adevăratul crez, nu mă îndoiesc eu însumi.

Negreșit, păcătosul trebuie să se căiască.

Dar pentru ce?

Numai pentru că altfel n'ar fi în stare să înțeleagă ce a făcut.

Clipa căinței e clipa inițierii. Mai mult încă: e mijlocul prin care îți schimbi trecutul. Grecii credeau asta cu neputință. Ei spun adesea în aforismele lor gnomice:

„Chiar zeii nu pot schimba trecutul.”

Christos a arătat, că cel mai de rând păcătos ar putea-o face, că e singurul lucru ce poate face. Christ de ar fi fost întrebat, ar fi zis — sunt deplin sigur despre asta — că în clipa ce fiul risipitor căzu în genunchi și plânse, el făcu din momentele petrecute în desfrâu și decădere, păscând porcii și mâncând din ce mâncau ei — frumoase și sfinte momente în viața lui.

E greu pentru mulți să prinză idea. Cutez a zice, ar trebui să te duci în pușcărie ca să o pricepi.

Și de-i așa, poate face să te fi dus în pușcărie.

Scrisoare din Berlin

O ședință festivă a societății academice române din Berlin.

Românii, cari studiază în acest oraș mondial, au înființat acum treisprezece ani aici o societate, cu scopul pe care-l poate avea în general o societate de studenți în străinătate, adică cu scopuri culturale și naționale.

Ieri, în 7 decembrie st. v. am avut frumoasa ocaziune, ca să serbăm aniversarea ei printr'o interesantă ședință festivă, ținută sub prezidenția de onoare a Ex. Sale d-lui A. Beldiman, ministru plenipotențiar al României la Berlin. Numărul participanților era destul de considerabil, deși tot nu cuprindea pe toți cari ar fi putut să vie, cari aveau o datorie să vie, atunci când în fruntea societății se află un președinte activ de valoare d-lui Bogrea, conferențiarul din anul acesta dela cursurile de vară din Vălenii de Munte.

Succesul moral al ședinței a fost mare, deoarece clipele pe cari le-am petrecut în străini noi între noi, nu le putem uita repede. Nu le putem uita, deoarece aniversarea aceasta, cade într'o zi ce e închinată totdeauna și evenimentului celui mai însemnat din cei 30 de ani și mai bine din urmă, ai statului român, adică luarea Plevnei...

Ședința o deschide printr'un preluu interesant și instructiv, Ex. Sa d. ministru A. Beldiman președintele de onoare al societății. D-sa se scuză, că n'a putut veni în mijlocul nostru, înpedecat fiind de afaceri în interesul țării sale, chiar în ziua memorabilă a luării Plevnei, care e și ziua aniversală a societății noastre.

„Societatea aceasta”, continuă d. ministru, corăspunde unei necesități vii a Românilor, cari

într'o țeară străină simt nevoie, ca să-și desvoalte și mai departe comoara cea mai scumpă ce o au, adică limba.

Prin numărul frumos al membrilor și prin activitatea ei vrednică, vitalitatea societății s'a dovedit pe deplin. Ea a trecut de sigur prin multe sbuciumări, dar numărul și zelul membrilor e o garanță, chiar pentru viața ei. Studenții de azi, a datoria să tragă brazde adânci, pentru urmașii noștri, cari au să saramo acolo, unde noi am tras cu plugul.

D. ministru urmărește de 13 ani mersul societății și e încântat de progresele ei.

Faptul, că acum se împlinesc 34 de ani dela memorabila zi a luării Plevnei, este o ocazie potrivită pentru a privi în trecut și în viitor. În împrejurările în cari trăim azi, vedem cum se ridică din nou, nori grei în ținuturile balcanice, pe cari le-am putea numi mai nimerit *vulcanice*.

D. ministru face aici o scurtă reprivire asupra istoriei statelor balcanice. După tratatul dela Berlin, s'a desfășurat o serie de evenimente însemnate pentru istoria orientală. Unele din aceste evenimente au schimbat chiar fața lucrurilor, așa de pildă războaiele dintre diferitele state balcanice. Apoi s'au răsturnat dinastii: Bulgaria și Serbia. S'a ivit în Turcia revolte și în urmă chiar un nou război, dar cu toate acestea pacea Orientului, nu s'a putut tulbura mai adânc. În tot timpul acesta, când s'a crezut că pacea e mai amenințată, în mijlocul fluctuațiilor, România a fost un punct stabil, fiind considerată totdeauna de toate puterile, ca elementul cel mai principal la gurile Dunării, atât din punct de vedere etnografic, cât și geografic, politic, cultural și economic!

Data aniversării luării Plevnei este un timp, care ne reamintește, că România într'un reshel, s'a afirmat strălucit puterea sa, ca factor militar! Cu toate astea, serbarea noastră de azi, care o să se perpetueze, n'are nici decum un caracter antiturcesc. Noi serbăm aici, fără ca Turcii să fie cât de puțin loviți în ambiția lor, cum dimpotrivă fac francezii la aniversarea luării Sedanului, față de Germania. La noi însă, dezastrul turcilor, n'a lăsat și nu lasă să pătrundă în gândul lor nici o amărăciune. Turcia n'are să se teamă de noi, cât timp alte state balcanice abia așteaptă, ca pe *muribundul ce tot nu mai moare*, ca niște moștenitori să-l împartă cât se poate mai repede. D. ministru pomenind cuvântul de stat *balcanic*, cere să-i dea cu totul un alt înțeles decât acela, ce se obișnuiește a fi citit ironic prin jurnale. Noi trebuie să ne ferim a ne lua alurii, de pildă față de bulgari, prin faptul, că noi nu suntem stat balcanic. Cuvântul „balcanic” său nu-i considerăm de batjocură, deoarece toate acele popoare, cari fac parte din aceste state, lucrează foarte intensiv pentru înaintarea țerilor lor, pe toate terenele! Trebuie evitat ori și ce dispreț față de vecinii noștri, preferind adevărate relații de prietenie, cari ne pot aduce în prezent cu mult mai mare folos.

Războiul pentru Tripolitania e cea mai recentă și grea lovitură, ce vrea să se dea Turciei. Noi avem simpatii mari față de Italia, aducându-ne aminte de însuflețirea lui *Cavour*, acest mare filoromân, pentru statul nostru! Față de Turcia tot așa. Ne aflăm prin urmare în grea cumpănă! Pe deoparte sunt legăturile vechi cu Italia, iar pe de altă parte Turcia lovită greu și fiecă moment poate aduce evenimente însemnate în apropierea țerii noastre. Noi am dori ca criza asta să n'abă alte urmări mai grele. „Orice eveniment, își termină oratorul discursul său, — ar veni asupra noastră, noi din punct de vedere economic, cultural și militar să fim *gata*, și este să fie chiar dorința noastră ferbinte în ziua aceasta însemnată!” Aplauze însuflețite și prelungite au aprobat discursul interesant al dlui ministru *Beldiman*.

Urmează ca punctul al doilea, un solo de vioară, cântat de d. *Barbu*. Dânsul ne delectează cu trei piese bine alese, cari au făcut să palpitate inimile mai repede și să trezească dulci reverii în suflet. Arcul său nu-i cel de toate zilele, ci posedă farmecul artistului-poet, ce știe să toarne viață, în fiecă atom al strunelor moarte...

După audiția muzicală, ia cuvântul distinsul președinte activ el societății, d. prof. *Bogrea*. Dânsul spune, că peste părțile de umbră ale societății e bine ca să trecem. Sunt și lucruri bune, cari s'au făcut anul acesta, așa că nu trebuie să ne oprim chiar la cele rele. Biblioteca mică a societății, s'a îmbogățit ce-i drept, prin darurile membrilor, adică prin câteva teze de doctorat, apoi prin bu-

letinul comercial, trimis de ministerul de instrucție... Biblioteca însă, cu toate acestea pare a se îmbogăți real, prin o comandă de o sută de lei, ce s'a făcut la librăriile din țară! (râsete).

Cassa precis nu se poate cunoaște, deoarece casierul a dimisionat. Suma, de care dispune societatea se ridică până la circa 4500 de mărci.

Ședințele s'au ținut foarte regulat. S'a luat anume o dispoziție, ca ședințele obișnuite ale societății să fie variate prin câte o serată. Astfel s'a și ținut în fiecare lună, câte o serată muzicală. Afară de serate muzicale, s'au ținut și ședințe cu declamări și s'au ținut ședințe cu conferințe și cetiri de diferite lucrări.

Intre alții s'au dezvoltat conferințele lor, următorii membrii: D-nii Bernfeld: Despre creșterea copiilor; A. Rain: Linardo da Vinci; dr. Rădulescu: Otrava; Triandafil: Energetica; Nicolescu: 24 ianuarie; Nicolini: Automobilul; A. Dimitrescu: Cuvântare de rămas bun; Bogrea: Avocatura la români; Teodorini: Preblemele chemiei; Micescu: Organizația instrucției în România; Bogrea: Despre literatura latină; Gheorghiu: Județul Covurlui; dr. Mototolescu: Despre dreptul răsbunării la slavi și la români; Bogrea: Iohann Fall; Bogrea: Despre Crăciun; și dr. I. Broșu: O. Wilde: O tragedie florentină, traducere în versuri.

Președintele își continuă apoi discursul mai departe spunând că adevărata cultivare a iubirei și a prietăniei, să ne fie nouă studenților, idealul. Noi am venit la Berlin, ca să facem știință. Cum se împacă însă sentimentele noastre patriotice, cu datoria noastră de a deveni totodată și adevărații oameni de știință?

La 1907, spune oratorul, când prin pârjolul focului, s'a luminat întunec mult, un profesor de la universitatea din București, al cărui nume nu e potrivit să fie numit acum, făcea un curs de estetică, ținând în mână o portocală și ca să poată fi chiar și mai intuitiv, gusta din timp în timp, din acea portocală. Ei bine, acestei concepții de a vedea lucrurile, noi îi vom spune alta. Odinioară Gaston Paris, celebrul filolog, spunea de pe catedră, că ar fi o mare lipsă în știința sa de filolog, să nu tragă și învățăminte pentru zilele grele ale războiului, fiind chiar la anii 70. Omul cinstit poate fi și savant și și patriot adevărat. Ce-i adevărat, e că savantul n'are dreptul să transforme catedra în tribună, dar dacă savantul are acea forță, care nu-l împiedecă nici odată să vulgarizeze adevărul, el nu trebuie să-și închidă sufletul în știința sa și să nu propage cu tărie adevărul! E un mișel acela ce, mistifică adevărul cu voința! Din acest punct de vedere, pornea Gaston Paris.

Știința din care se poate culege floarea generalităților, este istoria. Când istoricul își înțelege misiunea sa, este precum zice un învățat german, un profet, care se uită în trecut!

Pentru ce? Pentru că istoricul nu se ocupă cu lucruri cari sar în ochi ci cu acele fapte, cari cad tocmai în penumbra dulce a inserărilor violete și acela ce-și deprinde ochiul să iscodească în umbra adâncă, poate vedea bine și în răsăritul palid al zorilor de zi. Din trecut el poate trage concluziuni ușor și asupra viitorului. Istoria universală ne oferă multe pilde de felul acesta. O astfel de dată importantă pentru noi este și data războiului mare, ce ne-a asigurat independența! Au fost pe lume împărății foarte mari: împărăția grecilor, a romanilor, a lui Carol cel Mare și a lui Napoleon, dar cu toate acestea, din ele nu s'a ales nimic. Germenul peirii și soarta lor, era deja în ele; adeca era o lipsă a unei conștiinți superioare în ele, fiind numai niște formate absolut mecanice: în ele nu întâlnim legătura de rassă și de limbă, nu întâlnim iubirea ce cimentează cele mai eterogene elemente! Cât timp trăiește conștiința unei vieți unitare, între popoarele dintr'un stat, sau mai multe state, trăiește în ele tot deodată și năzuința, de-a se uni. Exemple vii, am avut în Germania și în Italia. Ele erau odinioară sfâșiate în atâtea părți, dar în fiecă frântură din ele, era vie această coeziune puternică. Polonia, nu vrea să moară deoarece în ea se află încă un suflet, care se zbate și cearcă să iasă învingător la lumină. Conștiința vieții e o forță vie; cu apă de întinerire numai, nu se pot învia lucruri moarte!

În bucățile rupte din țara noastră, trebuie să susținem, noi, vie această conștiință. Noi, cari suntem aici reprezentanți în mic la aceia ce se află acolo, să contribuim fiecare cum vom putea, la ținerea trează în piepturile lor, a conștiinții naționale! În lumina ei se deslușesc conturile de vis,

dar pozitive ale României viitoare. Această Românie a visurilor va fi odată, sau trebuie să fie, România realității, deoarece visul acesta e conceput în marginile realității! Trebuie, ca fiecare să-și păstreze un altar curat, în inima sa, pe care să ardă etern focul iubirii de neam. Noi, în noi, avem o virtute pe care e nevoie s'o ținem aprinsă. Să ne gândim în ce poziție grea se aflau odinioară savanții Renau și Taine, cari trădau indirect patria, Franța, la 70, în toiul războiului, când adunau din considerații științifice subscripții pentru o statuie a lui Hegel... De vina lor să nu ne facem și noi vinovați!...

Pe noi, în societate să ne lege sentimente leale, simțându-ne în mijlocul ei, ca adevărați români. Astfel vom aduce și serviciu patriei și și datorințelor noastre științifice. Tributul acesta, cu care suntem datori termină d. Bogrea, „să nu uităm nici odată să-l dăm cu drag, patriei!“ Puternice și unanime aplauze, întâmpine expunerile frumoase ale dlui președinte.

Urmează declamarea Satirei IV a lui Eminescu, de d. N. Danielopol, licențiat în drepturi și stud. în litere la Berlin. Dsa redă foarte inteligent, subtilitățile divinei poezii, trezând adeseori în sufletele auditorilor puternici fiori estetici. După d. Topliceanu, desemenează câteva instantanee și caricaturi foarte reușite a politicianilor din țară. Ex. Sa d. ministru, își ia rămas bun dela membrii societății, promițând să vie cât va putea mai des, în mijlocul ei, în care se simte atât de bine, și al cărei președinte de onoare i-s'a îngăduit cinstea, de-a fi.

Astfel s'a terminat frumoasa ședință, care a dovedit și de astădată, la ce nivel înalt se poate ridica o mână de români în străinătate, cari au în fruntea lor un conducător de talia dlui Bogrea!

Corresp.

Interview cu Anchise

Cunoașteți acum iubiți cetitori pe tânărul fumist cu domiciliul ambulant prin cafenelele Bucureștilor, pe cari vi-l-am prezintat de mai multeori în timpul din urmă și care de două săptămâni face deliciile noastre.

Cunoașteți viziunile ciudate ale acestui nenorocit primenitor, care sub influența narcoticelor pe care — nu mai încapă îndoială — le ia în doze mari săracu, le are și pe care cei dela „Tribuna“ în lipsă de material și în dorința de a arăta, că un colaborator al lor se apropie de genialitate printr'una din laturile teoriei lui Lombroso, nu conțenesc de a i-le publica.

Ați văzut farsa, pe care bardul fumist a jucat-o cetitorilor „Tribunei“, când cu necunoscuta „din Munții Apuseni“, care a fost o simplă halucinație a sa. Ați aflat apoi de ciudata dorință de a se prezenta ca un beduin rătăcitor și mai târziu de comparația cu priuțul bavarez.

Noi am luat peste picior la început toate aceste halucinațiuni ale omului, ca unii cari nu avem destulă pricepere în cazuri cari aparțin exclusiv de competența doctorilor psihiatri. Iar mai târziu am crezut că vor înceta.

Ni-s'a părut, că într'una din corespondențele sale fumistul nostru își revine la realitate. Am crezut că tratamentul nostru drastic l-a trezit.

Se ocupase în aceea corespondență de ședințele scriitorilor la palat, povestise în termeni comuni o anecdotă anostă ceea ce pentru un ziar ca „Tribuna“ e destul.

E drept că pe la sfârșit își dăduse iar în petec dar iarăș ne-am explicat aceasta prin efectul prea usturător al biciului nostru, care trebuie să-l fi fript până în rărunchii inimei și atunci a ieșit la iveală adevărata sa fire cu adevăratul său limbaj de birjar, care zăcea acoperit sub poleiala pseudoculturii sale și care l-am mai auzit și altădată dela dânsul, când a făcut pe membrii comitetului „tăciunari“ ș. a.

Dar am primit cu indulgență aceste manifestări ca orice doctor în fața bolnavului său usturat de tăieturile instrumentului operator, veseli în suflet că vom aduce la normalitate pe acest nenorocit.

Ei bine, iubiți cititori, bolnavul este iremediabil. Astăzi ne vine cu o altă șozenie, care ne-a procurat, e drept, multă veselie, dar și serioase îngrijiri, pentru sănătatea iubitului beduin Șoricu.

*

Este vorba de interviewul, care zice, că l-a avut cu Anchise.

Nu știți? N'ați citit „Tribuna“. A, scuzați, am uitat că d-voastră v'ați scutit de această penibilă sarcină. Iată de ce e vorba:

Știind câtă greutate are cuvântul lui Anchise, e vorba de tatăl lui Aeneas strămoșul Romei, la cititorii „Tribunii“, care nu voiau să mai creadă în declarațiile directe ale fumistului, căci prea de multeori i-a înșelat până acuma cu halucinațiile sale, beduinul somnambul s'a hotărât, să le joace o farsă. O farsă de care „beduinul“ care are o mare încredere în naivitatea cetitorilor „Tribunii“ își închipuie că va prinde neșpit.

Iat-o:

Printre fulgere și nouri și în bubuituri, că acelea ale grăuntelui de nisip care urlă cu toată puterea mării bântuită de furtună, i-a apărut, pe un vârf de munte, unde, nu știu ce naiba căutase, strămoșul Anchises.

Și atunci dânsul, I. U. Soricu, fumistul nostru, ca un adevărat erou al lui Cervantes, ca nobilul don Quichote i-s'ar fi adresat.

„Oricine ai fi tu, inger sau diavol, om sau nălucire credincios sau ateu, fie binecuvântată clipa, în care ai pornit spre mine. Rămâi, te rog, Spune-mi cum să te numesc“.

La aceasta nobilul Anchises, care desigur a citit apocalipsul răspunse:

„Eu sunt alfa și omega. Sunt începutul și sfârșitul. Sunt glasul care poruncește, sunt tunetul, care tună, fulgerul care lovește, cel ce am dat vieța dintr'un început acestui neam, din care faci și tu parte. Eu într'o ceată de pribegi am zămislit pe cuceritorii lumii, eu voi face acum ca singurătatea din jurul tău să dispară. Și pe dinaintea ochilor tăi vor defila legioanele. Tu vei azista la drame și tragedii și pe urmă vom vedea ce vei mai zice“.

După acestea urmează un dialog plin de un pathos de erou byronian, după care Anchise îi cere inelul pe care d. Soricu nu voește să îl dea, căci este dela necunoscuta din Munții-Apuseni.

— Iți poruncesc, însă, fi spuse glasul fatal al lui Anchises și d. Soricu a cedat trădând pe Dulcinea din Munții-apuseni.

Și punând inelul în ochiul lui Soricu l-a întrebat:

— Ce vezi?

Lui bietu Soricu i-s'au năzărit atunci tot felul de nebunii. Urmează apoi o scenă burlescă și iarăș Anchise întreabă pe d. I. Ursu Soricu, alias „beduinul rătăcitor“.

— Ce vezi?

Și atunci d. Soricu ce credeți că a văzut?... Nu veți ghici nici odată.

— Văd oameni, oameni mulți. Unii cu fețele mohorâte plâng, lucrează cât nu-i iartă puterile. Văd femei cu ochii stinși de durere. Văd schingiuire, acolo în lumea celor fără de nume. Stau toți acolo de o parte, iar de alta văd câțiva târgoveți în straie nemțești, pomadați și spilcuiți, într'o atitudine ridicolă. Privesc peste umăr la cei mulți obidiți. Și n'au un cuvânt pentru ei.“

Și nedumirit d. Soricu întreabă din nou pe Anchises:

— Și cine-s eceia în straie nemțești?

Iar Achises îi răspunse:

— Aceia-s de profesie fruntași dintâi, iar în orele libere eroi...

„Părintele Anchise se opri o clipă, își șterse ochii și apoi continuă.“

— Spre a ajunge fruntaș dintâi se cere ca la un banchet să fi cântat, cu ușile închise Desteaptă-te române, să fi strigat la o masă verde: jos Ungurii. Acest fapt dă dreptul a disprețui poporul, a răspândi otrava în sufletele nevinovate. Vezi colo grupul acela? E o adunare poporală. Crezi că simandicosul care-și bate peptul, vorbește de nevoile neamului? Nu. Prieten de cruce al fișpanului ungar, el singur așteaptă o recomandare dela acesta pentru un post gras. Nu-l ard pe el nevoile poporului. Il doare altceva. În timpul din urmă câțiva tineri s'au revoltat în contra lazaronismului național. Și

acum frunzașul dintâi, disperat, vorbește poporului de tradarea acelor tineri..."

După această nouă halucinație atât de primejdioasă, d-voastră de sigur inhibiți cititorii l'ați fi trimis pe beduinomanul bard la o casă de sănătate.

Eu însă care am urmărit diversele lui faze și am crezut după semnele de îndreptare ce le dăduse în nr. trecut că vorbește serios, i-am dat încă pentru ultima dată crezare.

— Ce credeți că am făcut?

M'am dus să întâlnesc pe Anchise.

Să-l întreb dacă într'adevăr a spus cuvintele care i-le atribuie „beduinul“.

*

L'am întâlnit la poalele „munților apuseni“ stând într'o colibă. Nu erau nori, nici fulgere. Cum m'a văzut strămoșul Anchise „alfasiomaga“ al dlui Soricu a binevoit să se apropie de mine întrebându-mă ce doresc.

— Am venit pater Anchise, să te întreb dacă ai citit interviewu ce l'ai avut cu d. Soricu și care s'a publicat în „Tribuna“ nr. 271.

Bătrânul Anchise a rămas foarte surprins.

I-am citit cele scrise de d. Soricu de oarece contrar celor spuse de d. Soricu — Anchise nu știe să citească și iată ce mi-a declarat textual ca răspuns:

— „Soricu acela este un nebun. Tot ce spune sunt prostii.

„Nu l'am văzut nici odată. Am auzit numai o singură dată de numele lui într'un tren când spunea că e gata să se angajeze ca redactor la „Românul“ dacă i-se dă nu știu ce sumă de parale.

În ziua aceea d. Soricu n'a putut să vie pe vârful de munte precum spune de oarece d-sa a fost în București unde juca table. Inel n'are.

Dacă ar fi avut l'ar fi pus la muntele de pietate din București unde d. Soricu face vizite dese, acesta este singurul munte pe care se urcă d-sa.

De asemenea și rugăciunea de pe vârful muntelui e tot un moft, căci Soricu — zice că e ateu și că morală nu există“.

În fața acestor declarații am exclamat. Rogu-te părinte Anchise tu care ești alfa și omega etc... spune-mi de ce oare băiatu acesta spune atâtea năzdrăvăanii.

— Nu sunt nici alfa nici omega zise Anchise, dar la întrebarea ta îți pot răspunde. Copilu ăsta fi cam ticnit. I-a intrat în cap că are talent și crede, că prostiile pe cari le înșiră, vor vrăji pe cititori, apoi mai are încă una. E foarte leneș băiatu ăsta și în loc să se puie în curent cu lucrurile din București și să facă o corespondență din care cititorii „Tribunii“ să profite cu ceva, d-sa începe să înșire cai verzi pe pereți și așa coloanele se umple ușor...

— Încă o ultimă întrebare părinte. De ce i-le publică cei dela „Tribuna“?

— Ei fiule, pentru că înjură comitetul național și cei dela „Tribuna“ știu, că pentru asta și-se cere să fi cam ticnit.

Cu aceasta convorbirea dintre mine și părintele Anchise a luat sfârșit.

Cred după toate acestea, că cititorii s'au convins de astădată definitiv, că beduinul e într'adevăr nebun și că dacă nu va întrerupe dozele excitante va ajunge într'adevăr la balanuc.

Din memoriile lui Francesco Crispi

Bismarck observă, că se bucură mult de lucrarea celor trei puteri aliate, în Balcani; doarește ca unindu-se să-și mărească autoritatea. Guvernul italian să aibă mână liberă în problema orientală. Germania va fi de acord cu Italia în tot ce poate fi de folos pentru menținerea păcii. Dacă s'ar tulbura pacea în Orient, Germania ar fi ariergarda aliaților săi.

Când luai iarăș cuvânt, amintii situațiunea neobișnuită în care ne găsim pentru Massana. Guvernul italian e dator a-și lua satisfacție pentru ofenză. Va fi un război neînsemnat, dar la care suntem obligați.

Apoi, continuând firul de mai înainte: Nime nu poate ști când și cum eclatează războiul. Noi însă nu vom aștepta ca să ne surprindă, ci ne vom pune de acord despre partea ce îi incumbă fiecăruia dintre noi la apărare. E de lipsă a fixa un proiect comun de apărare și de atacare, ca să știm

unde e locul fiecăruia la momentul dat. Cu un cuvânt, o convențiune militară e întregirea naturală a alianței noastre.

Prințul răspunde că apreciază rezonabilitatea propunerii mele și că ar acceptat-o, din partea sa. Dar e indispensabil să cunoască părerea împăratului, — șeful suprem al armatei.

Eu declar, că dacă e acceptat în principiu proiectul meu în Germania, doresc a-l ști primit și în Austria.

Austria, adaug aci, e ceea ce este: un stat poliglot, constituit din diferite naționalități. Existența Austriei e necesară pentru echilibrul Europei. Înțeleg această necesitate și Italia va fi pentru vecinul aliat credincios.

Țin a face această constatare; căci odată am fost dușmanul Austriei și am conspirat contra ei, cât timp posedea provincii italiene.

Sunt sincer în declarațiunile mele, de aceea vă rog să interveniți la cabinetul din Viena în o chestiune care ne interesează pe amândoi, austriaci și italieni, deopotrivă:

In Austria trădește o populațiune italiană numeroasă; e de folos pentru statul austriac a păstra dispoziția favorabilă a acestei minorități.

Nu cer privilegii pentru italieni. Cer să fie tratate ca celelalte naționalități ale imperiului. Guvernul austriac va profita prin aceasta, căci nu dă motiv de nemulțămire, iar pe noi ne deobligă.

Vă puteți închipui urmările grave ce rezultă din maltratarea italienilor în Austria și în ce situațiune penibilă ajunge guvernul italian prin aceasta.

Altecum, Austria numai cu acea condițiune poate exista și deveni puternică, dacă respectează drepturile naționalităților.

Prințul îmi mulțumește pentru declarația aceasta și promite că va spune o vorbă ministrului Kálnoky despre acest lucru“.

Războiul italo-turc

Vaporul „Impăratul Traian“ controlat de un crucișător italian.

București. — În cursul lunei trecute a provocat mare senzație oprirea în largul Mării Mediterane a vaporului de pasageri „Washington“, de către niște vase de război italiene. Vaporul s'a oprit fiind amenințat cu bombardarea, dar imediat ce vasele italiene și-au dat seama că acest vapor e de pasageri și e sub pavilion englez, au stins reflectoarele și farele, pierzându-se în întuneric. Anglia a protestat contra acestui fapt.

De astădată, un caz mult mai grav s'a întâmplat vaporului românesc „Impăratul Traian“, care a fost somat prin lovituri de tun, trase de un cuirasat italian de cl. I să se oprească în largul Mării Mediterane fiind apoi supus unui control pe bord.

Iată faptele:

În ziua de 28 noemvrie „Impăratul Traian“ părăsise portul Alexandria, pornind în cursă regulată spre Constanța. După puțin timp dela plecarea din portul egiptean, vaporul românesc fu iluminat de un puternic reflector electric și o lovitură de tun se auzi imediat, ca semnal de oprire.

„Impăratul Traian“ se opri, și atunci se apropie de vas o barcă în care se găsea un căpitan italian, însoțit de doi subofițeri. Ofițerii aparțineau cuirasatului italian de cl. I „Citta di Siracusa“. Ei au fost întâmpinați de d. Păun, ofițer secund care conduse delegația la puntea de comandă unde se afla d. comandor Periețeanu. Ofițerii italieni au cerut să li-se prezinte actele vasului.

Imediat li-s'a prezentat manifestul de încărcare al vasului pe care l-au revizuit cu deamănuntul. După aceea italienii au inspectat tot vaporul. Inspectia aceasta a durat două ceasuri.

În intervalul acesta pasagerii sculându-se din somn, delegația italiană a cerut pașapoartele fiecăruia în parte. Între călători găsim pe un ziarist german și pe un ofițer în rezervă tot german,

le-au perchiziționat bagajele. Negăsind nimic suspect, delegația italiană s'a retras prezentând scuze comandantului vaporului și mulțumind pentru amabilitatea de a i-se fi pus la dispoziție.

Vaporul „Impăratul Traian“ și-a continuat apoi drumul sosind în Constanța joi dimineața.

Descurajarea arabilor.

Roma. — Deputatul De Felice, care se află pe câmpul de război, telegrafiază din Tripolis, că printre arabii din întreaga Tripolitania domnește o mare descurajare.

Șefii lor au făcut cunoscut colonelului Neched bey, comandantului trupelor turcești, că *dacă până în opt zile nu sosesc întăriri din Turcia, vor lăsa armele și se vor supune Italiei.*

Expulzarea ziaristilor străini din Turcia.

Constantinopol. — Consiliul de ministri a hotărât expulzarea tuturor ziaristilor, cari au anunțat ziarelor lor știri nefavorabile despre Turcia.

Boicotarea produselor germane.

München. — Aci a fost deschisă acum câtva timp o subscripțiune publică în favoarea răniților turci și arabi, cu care prilej diferitele fabrici de bere au figurat cu sumele cele mai importante pe listele de subscripție.

Italianii stabiliți în München au protestat împotriva acestei manifestațiuni prin aceea, că la rândul lor organizează o subscripție în favoarea răniților italieni și a familiilor acestora, și hotărâră să nu mai bea nici un fel de bere bavareză. Supușii italieni stabiliți în diferite alte orașe ale Germaniei au fost de asemenea invitați să adere la acest boicot. În sfârșit se propagă acum în tot regatul Italiei boicotul contra berei bavareze, care e foarte răspândită acolo.

Acesta e al doilea boicot propagat în Italia împotriva produselor germane, căci medicii italieni au boicotat și ei produsele farmaceutice germane cari se desfăceau în valoare de mai multe milioane.

Ofițerii italieni răniți în ultimele lupte

Constantinopol. — Ziarul „Sabah“ află, că numărul ofițerilor italieni, răniți în ultimele lupte dela Derna, Benghazi, și cari au fost imbarcați pentru Italia, trece de 200. Între aceștia se află foarte mulți ofițeri superiori.

Lupta dela Benghazi

Benghazi. (Oficial). — În noaptea trecută inamicul a dat asalt asupra întăriturilor noastre, dar el a fost respins de către artileria și bersaglierii noștri.

Dimineața am găsit 9 beduini morți.

Inamicul a atacat și o casă a noastră de vigili, dar l-am respins. Cu prilejul acesta 2 soldați de ai noștri au fost răniți. În general situația e neschimbată.

Sforțările lui Enverbey

Tripolis. — Enverbey continuă sforțările sale pentru a aduna trupe de întărire în interiorul Tripolisului și în Benghazi, însă fără succes.

În așteptarea unui atac general din partea italienilor, turcii au evacuat toate satele din împrejurimile dela Benghazi, pe cari le-au întărit puternic.

În Tripolis însuș domnește liniște.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?“ de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, vânturi, frig, noaptea înghețuri.

Prognostic telegrafic: vânturi, frig, noaptea înghețuri.

Bursa de cereale din Budapesta

Fiind sărbătoare catolică bursa a fost închisă.

Noul nostru roman. La 1 ianuarie 1912 vom începe să publicăm în foaia ziarului nostru vestitul roman al marelui scriitor rus Nicolae Gogol, „Suflete moarte”. Această măreață operă a literaturii universale ne dă o icoană vie din viața nobilimei ruse. Numele autorului lui Tarass Bulba e credem o garanță suficientă pentru ca orice cetitor al „Românului” să se simtă îndemnat a urmări zilnic foaia noastră.

Traducerea se va face — pentru prima dată în românește, și într-o frumoasă românească — de unul din tinerii noștri scriitori.

La „Clubul român” din Viena duminică a fost cea dintâi conferință în sezonul acesta. Au asistat mulți membri, și un număr de oaspeți, — amintim pe d. Teodor Filipescu din Saraievo, cu dsoara, pe domnul și doamna Calinescu, București. — Domnul I. Grămadă, doctorand în litere, a vorbit frumos și convingător despre legăturile ce au existat în trecut între românii din Ardeal și din Bucovina și a spus energice cuvinte adânc simțite despre neîncrederea și neînțelegerile care s'au ridicat, la un timp, între Ardeleni și Bucovineni, mai înalt decât zidul Carpaților.

D. Teodor Filipescu, cunoscut prin publicațiunile sale despre românii din Balcani, special din Bosnia, a făcut comunicări prețioase despre drumul său la românii din Sârbia în vara anului 1907. Istorisirea acestei călătorii de studiu și a rezultatelor ei a fost ascultată cu deosebit interes. În ciuda piedecilor ce i-s'au „nimerit” în cale, d. Filipescu a putut străbate peste Craguievaț la Niș, d'aci la Pirat, la păstoria de pe muntele Migiur, apoi la Ľsküb și înapoi la Zaiciar. A căzut bolnav de strapate și a trebuit să lase pentru alt prilej continuarea pe valea Timocului, unde altcum exploatarea nu e nici pe departe atât de anevoioasă ca în Sârbia veche.

Au urmat declamațiuni (dnii Bucur și Vrabie) și mai târziu o discuție cu unii dintre membri „cercului socialist” care erau prezenți.

„Clubul român” are menirea de a uni pe toți românii din Viena fără deosebire, și reclamă deci interesul tuturor celor ce trăesc mai mult, ori mai puțin aci, și bunăvoința publicului românesc de pretutindeni.

Din deputat călugăr. Ziarele anunță, că deputatul din Reichsrath-ul austriac contele Kasimir Septycki, președintele „Societății populare” din Galizia și frate cu arhiepiscopul greco-catolic din Lemberg, a plecat pe neașteptate din Lemberg. El a renunțat la toate demnitățile sale și se duce la o mănăstire în Bavaria, pentru a se consacra acolo cultului religios.

Un al doilea frate al contelui Septycki e ofițer de stat major și participase pe vremuri la războiul ruso-japonez, ca reprezentant al Austriei pe lângă cartierul general rusesc.

Un proces senzațional. Un ziar de seara primise astăvară o comunicație dela corespondentul său din Arad, că un negustor de cai din Peceica, a denunțat guvernului român pe negustorul de cai Mihail Ardeleanu, român din Pesac, care e furnizorul de cai al armatei române, că Ardeleanu a păgubit statul român. câțiva ani de-a rândul, cu mai multe sute de mii de coroane, schimbând caii deja cumpărați de guvernul român cu alții mai răi, și vânzând din nou caii cei buni.

Pentru acest articol Ardeleanu intentase autorului un proces de calomnie prin presă.

Tribunalul a ordonat autorului să facă proba celor lansate pe socoteala lui Ardeleanu.

Până acum au fost interogați mai multe sute de negustori și crescători de cai.

Vinderea relieviilor lui Wagner. La Berlin, relievele de pe urma lui Wagner continuă a fi vândute cu prețuri destul de frumoase.

O foaie de album a lui Wagner, cuprinzând motive din *Tristan și Isolda* a fost plătit cu 3125 lei. Un caet cu schițe pentru *Moartea lui Siegfried* s'a vândut cu 1950 lei. Autograful ultimului cor al pelerinilor, dela sfârșitul lui *Tannhäuser* s'a ridicat la 768 lei.

Șapte scrisori ale lui Wagner către Spohr au obținut 1050 lei.

Furtul unui colan foarte prețios. Cavoul dela cimitirul Père Lachaise din Paris al celebrei artiste Lanthelme, decedată acum câteva luni în împrejurările tragice cunoscute, a fost jefuit de hoți. Hoții au spart capacul sicriului și au jefuit cadavrul de un colan de perle, care valora o jumătate de milion de franci.

Cercetările de până acum ale poliției au stabilit, că la această jefuire au luat parte mai multe persoane.

Dela mormântul decedatei artiste până la un alt mormânt din apropiere s'a găsit o puternică dără de sânge, care denotă, că între jefuitori trebuie să fi avut loc după comiterea furtului o luptă cu cuțitele.

Sotul defunctei artiste, Edwards, și una din prietenile acesteia, cari asistaseră la închiderea sicriului, au transmis poliției semnalmente exacte ale bijuteriilor cari se aflau asupra decedatei artiste.

Mare nenorocire la o reprezentație sătească. Din Katowitz se anunță că în satul Sielce din Galizia s'a întâmplat o mare nenorocire.

Pe când o trupă de saltimbanci se producea cu un urs dresat în fața populațiunii, deodată ursul turbă și smulgându-se din mâna îmblânzitorului său se repezi furios în mulțime, provocând o mare panică.

Trei copii și două persoane în vârstă fură sfâșiati în bucăți.

În cele din urmă ursul fu împușcat.

Manifestațiile din Kiew. Relațiunile publicate de ziarele din Lemberg arată că cele petrecute la consulatul austro-ungar din Kiew sunt departe de a avea caracterul anodin pe care oficialitatea rusă se încearcă să i-l dea.

Manifestanții, formați în cortegiu, porniseră, în cântece și sbierete, din fața primăriei orașului. Ajunși la consulat, au început să-l bombardeze cu pietri și au smuls pajura și drapelul, pe cari le-au făcut bucăți și călcat în picioare.

O parte din derbedei a năvălit apoi în interior, devastând toate încăperile și furând lucrurile mai de preț; între altele, două candelabre de argint.

Consulul înzadar a cerut în repetite rânduri, la telefon, ajutorul poliției; aceasta nu s'a decis să intervie, decât atunci când prezența ei nu mai avea nici un rost.

Serbarea dela Ateneul din București. Vineri seara a avut loc la Ateneul Român o serbare organizată de „Liga culturală”. Serbarea a început cu „Deșteaptă-te Române”, cântat de corul de sub conducerea d-lui Ștefan Popescu.

D-na Olimpia Bărsan, d. N. Grigorescu, N. Tancovici și Aurel Dima au recitat versuri.

Au urmat apoi melodii naționale cântate de d-na Elena Locusteanu-Bonciu, acompaniată la pian de d. Liviu Tempea.

La sfârșit d. N. Iorga și-a desvoltat conferința despre „Presa română și menirea ei”.

Părintele I. Murnu a trecut la pensie. La frumoasa și pompoasa biserică greco-orientală din Piața Petőfi, peste care au ajuns stăpâni cele 7 familii de greci maghiarizați din Budapesta, — a servit cu cinste timp de 23 de ani ca preot părintele Ioan Murnu, de origine din Macedonia, orașul Bitolia, unde a fost mai nainte director al gimnaziului românesc din acel oraș.

Părintele Murnu, deși preot al bisericii grecești, nici când nu și-a uitat de originea de român și se interesa mereu de mișcările noastre naționale și culturale. Era abonat la mai multe ziare românești și întreținea legături prietenești cu mai multe familii românești din Budapesta.

Ținuta aceasta românească nici când nu li-a fost grecilor pe plac și nu odată și-au arătat nemulțumirea față de părintele Murnu, care a rămas totdeauna vrednic păstor al bisericii la care slujia, dar cu inima la frații, pe cari grecii i-au scos din biserică cea zidită în parte covârșitoare din contribuiriile românilor.

Acum că părintele Murnu trece în pensie, se isbândește visul grecilor, de a vedea un preot de al lor în fruntea comunei bisericești. Noul preot a și sosit în Budapesta și acum bucuria „greților” e mare că s'au mântuit de un preot, care era străin de neamul lor, altoit în turci și slavi!

Părintele Murnu se va stabili la București, unde are doi fii: unul profesor agregat la universitate, maestrul traducător al lui Homer în românește, altul vestitul nostru pictor.

Depărtarea părintelui Murnu din Budapesta a stârnit sincere regrete în societatea românească din capitală, unde d-sa era iubit și stimat pentru deosebita calități preoțești și sentimentele sale cu adevărat românești. („F. Pop. Rom.”)

O sngduitoare dramă de amor. Alaltăeri, după amiază, dintr'un automobil care trecea pe dealul regal din Charlottenburg, a fost aruncat afară corpul unei femei. Când trecătorii alergară la fața locului, găsiră pe femeie moartă. Ea purta pe trup semnele a 5 injunghieri. Poliția fu înștiințată. Identitatea femeii n'a putut fi stabilită până acuma. Nu departe de locul unde fu găsit cadavrul femeii, fu găsit și automobilul. Conducătorul acestuia se sinucise cu un glonte de revolver și zăcea grav rănit în automobil. Dintr'o însemnare găsită asupra lui s'a stabilit, că el se numea Rudolf Rode.

Din ancheta deschisă de poliție reiese, că la mijloc e o dramă de amor.

Un remediu contra tifosului. În ședința academei de medicină din Paris a provocat mare senzație o comunicare a profesorului Chantemesse depre vaccinarea preventivă contra tifosului abdominal, printr'o triplă injecție de bacili ai lui Eberth, în doze din ce în ce mai mari.

În ultimele 18 luni profesorul Chantemesse și colaboratorii săi au vaccinat după metoda de mai sus 23 mii persoane, la cari s'au constatat de atunci numai 11 cazuri de tifos, cari au putut fi toate vindecate.

Statele-Unite au mobilizat 15.000 oameni din statul Texas, împotriva Mexico-ului. Timp de 5 luni, trupele vaccinate în mod preventiv după metoda profesorului Chantemesse, au stat pe câmp, și în tot acest interval s'au ivit numai 2 cazuri de tifos abdominal, cari au fost vindecate.

Profesorul Chantemesse declară vaccinarea aceasta ca o foarte importantă măsură preventivă, care mai ales la trupe e indispensabilă atât în timp de război, cât și în timp de pace.

Complot pe un vapor de război rus. În Sebastopol au fost arestați 13 marinari ai canonierei „Kubanetz”, cari pregăteau o dezertare în masă a echipajului în timpul staționării vasului la Constantinopol.

Sinuciderea unui bancher. După cum am anunțat, bancherul german Heinze din Berlin s'a sinucis acum câteva zile. Într-o scrisoare adresată poliției Heinze explică pricinile hotărârii sale de a se sinucide, și cari sunt următoarele:

Acum câțiva ani se afla în serviciul său ca practicant un tânăr cu numele de Paul Wailand. Heinze concepu pentru acesta o vie amicitie și acesta profită de ocazie pentru a storce stăpânului său diferite sume de bani.

La început practicantul primia câte 500 cor. pe lună; mai târziu însă el reuși să storce bancherului mai mult de o mie de lei pe lună. El își creia în modul acesta o întreagă avere, pe când bancherul se ruina și în cele din urmă se hotărî să se sinucidă.

Pe baza datelor din scrisoarea bancherului poliția a deschis o anchetă și a arestat pe Paul Wailand în localitatea Frankenthal.

Corpul didactic dela gimn. gr.-or. român din Brad va aranja, cu concursul teologilor români din Arad, luni în 26 decembrie st. v. (a doua zi de Crăciun) 1911 în Brad, în hotelul „Coroana” un concert urmat de dans. — Inceputul la orele 8 seara. — Venitul curat e destinat pentru fondul gimnaziului gr.-or. român din Brad.

Programul: „O idee”, marș de I. Mureșianu, orchestră. „Cântecul marinariilor” de Tudor cav. de Flondor, cor. „Asta-i sara...”, „O ce veste...”, colinde de I. Vidu, T. Popovici, cor. „Serenadă” de G. Șorban, aranjată de R. Popa, duet de vioare executat de Liviu Nica și Gheorghe Popovici st. teologi curs III. „Imn”, „Bădișor depărțitor...” de Laurian Nicorescu, cor. „Junimea parisiiană” de N. Adam, cor. Din „Crai nou”, poutpuriu de C. Porumbescu, orchestră. „Hai Ileană...” de T. Lugojan, cor. „Balade” de C. Porumbescu, solo de vioară executat de Vasile M. Vaidean st. teolog. curs II. „Să mergem...”, marș de I. Mureșianu, cor acomp. de orchestră.

Afacerea de tradare din Germania. În afacerea de înaltă tradare în care e vorba de spionaj în favoarea Angliei a intervenit, cum se' anunță din Berlin, o întorsătură decisivă.

Un funcționar superior, amestecat în afacerea, al cărui nume încă nu e cunoscut, a făcut mărturisiri complete.

Societatea de lectură „Samuil Vulcan” a studenților gimn. din Beiuș, va aranja în 25 dec. 1911 la orele 11 a. m. o festivitate întru amintirea Marelui Arhiereu Samuil Vulcan, întemeietorul institutului, cu următorul program:

Innul Patronului, cor mixt de Fr. Hubic, cu acomp. de pian, comemorarea lui Vulcan prin profesorul conducător al societății de lectură, F. Krenn: Ave Maria, sopran cu acomp. de orchestră, P. Cerna: Poporul, poezie declamată prin I. Teușan st. cl. VIII., G. Teodosiu: Dulce Bucovină, cor bărbătesc, Fr. Hubic: Frunză verde, cor bărb., Csengy Gustav: A fogoly lengyel, poezie declamată prin S. Mosolygó st. cl. VIII., G. Rosetti: Menuette, F. Mendelssohn: Morceaux Caracteristique quarteturi de violină, Hubay Jenő: A la Hongroise, T. Popovici: Cucule peană galbănă cu acomp. de I. Costescu: Puișorul, cor de copii, Fr. Schiller: Das Glück, poezie declam. prin Nic. Hozan cl. VIII. R. Wagner: Die Meistersinger von Nürnberg, parte de operă, cor mixt cu acomp. de pian, Trubadurul, melodramă; poezia tradusă după Goethe de V. Ilea, declamată prin Const. Gheție st. cl. VIII. muzica de I. Pembaur exec. de pian. I. Costescu: Bubue tunul, cor bărbătesc, cu acomp. de pian.

O întreagă familie asfixiată. Din Praga se anunță, că ieri noapte s'a petrecut în Toplitz o groaznică nenorocire provocată de o otrăvire cu gaz aerian. Voiajorul Michael Kulmanek, soția sa, fiul său în vârstă de 3 ani și o domnișoară care se afla în gazdă la ei, croitoreasa Maria Ville în vârstă de 20 ani, au fost găsiți ieri dimineață morți în locuința lor din care se răspândise afară un puternic miros de gaz.

x (Rostul medicamentelor în contra vâne de aur emoroide) este să sisteze cauza constipației, acestei boale neplăcute. Experiențele câștigate în spitalul general din Viena dovedesc că „Apa amară naturală Franz Iosef” (Ferencz József), deja în decurs de câteva ore produce un scaun moale și cu toate ocaziunile alină durerile. Se capătă în prăvălie de apă minerală în farmacii.

Aviz! Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public românesc, că după o practică îndelungată, făcută prin Viena și Berlin, în primele ateliere și prăvălii, mi-am deschis atelier și prăvălie de ghete bine asortat în strada Grecilor Nr. 9 (Sassebeș) Sebeșul-săsesc. Atrag atențiunea On. cetitori, cum că efcptuiesc ghetele cele mai practice pentru *picioare suferinde*, și lucruri de *fason*, pentru cari garantez, că le execut constiințios și grabnic, după cerință. Comandele le trimit urgent, deslușiri și informațiuni dau gratuit. Rog sprijinul On. public românesc: *Ioan Tincu*, specialist de încălțăminte pentru picioare suferinde. *Sászsebeș*, str. Grecilor Nr. 9.

Bibliografie

—x—

A apărut:

„**Viata Românească**” nr. II (noemvrie, 1911), cu următorul sumar: St. O. Iosif, Cantece (Versuri). I. Botez, Libertățile cetățenești și instituțiile publice în Anglia. D. Nanu, Unii sfânt (Versuri). Ch. Drouhet, Modelele franceze ale teatrului lui Alexandri (Cucoana Chirița). Leon Feraru, Cântecul de leagăn (Versuri). Colaboratorii revistei. Note pe marginea cărților (Pe marginea lui „Manass”). Mircea Dem. Rădulescu, Marină (Versuri). H. Saniulevici, Icoane fugare (Impresii din Dobrogea). M. Codreanu, Efect de lună (Sonet). Colaboratorii revistei, Documente omenesti (Lacrimile unui cetățean). Sp. Popescu, Diplomata din Vădeni. Izabela Sadoveanu, Cronica literară (Charles-Louis Philippe). Dr. P. Cazacu, Cronica medicală (Depozitul Central de medicamente al Direcției Generale Sanitare în anul 1909—910). C. S. Cronica internă („Colegiul unic”). M. Carp, Cronica socială (In chestia activității extrașcolare a învățătorilor). G. Topârceanu, Cronica veselă (In jurul unui divort). M. Sevastos, Cronica veselă (Sufleurul). G. Galaction, Cronica teatrală — București (Teatru Modern). „Samson”. T. Argezi: Cronica teatrală—București (Teatru Național: „Stălpii Societății”. — „Fiul Ei”. — Programele de teatru.—Afize). T.: Cronica teatrală—Iasi („Birnița”. — „Funcționarul dela Domenii”. — „Inceafărul”. — „Andromaca”. — „Taifun”). R. Scrisori din Bucovina (Modest Cav. de Grigorcea. — Român la universitatea din Viena, etc.) P. Nicanor & Co. Miscellanea (O carte folositoare. — Grigorie Urechie redivivus. — Dela S. S. R. — Funie în casa spânzuratului...)

Recenzii: Alexandru Ciura, „Amintiri”. Prosper Mérimée, „Don Juan”. — I. S. — Dailiu Zamfirescu, „Anna”. — Gala Galaction, „Lângă apa Vodislavei”. N. Scurtescu, „Rhea-Silvia”. — C. A. — Simion C. Măndrescu, „Friedrich Gottlob Klopstock”. — I. I. — Carmen Sylva, „Mărioara”. — C. V. —

Revista revistelor: „Inceafărul”; „Convorbiri Literare”; „Danubo”; „Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice”; Sp. Haret: „Învățătorii și politica”; „Revista Balcanică”. Henry Mazel: „Bromvell al lui Caryle”. René Dumesnil: „Madame Bovary și timpul său”. Raqueni: „Italia și Tripolitania”. Albert Sauzède: „Ce valorează Tripolitania?”. Yves Gnyot: „Scumpirea și protecționismul”. Albert Sauzède: „Remedii”. Ernest Dupuy: „Alfred d. Vigny și natura”. E. Boutroux: „Sully Prudhomme, poetul și filozoful”; „Savremenik”; „Hudozestvena Kultura”. Tereza Billington-Craig: „Feminism și politică”.

Noua Revistă Română cu sumarul: Noutăți: Conferințe literare la Cluj. — Doi copii teribili în politica noastră. Critică literară: N. I. Apostolescu. — O vieță de poet. I. Netzler. — Caracterizarea dinamică în literatura germană. Literatură: George Duma. — Florii florilor de vară. Emil Isac. — Tiger: I. Chiru-Nanov. — In preajma Ceahlăului. (cu ilustrații) Cronica teatrală: Lazăr Cosma. — „Goana Tortelor” de Paul Hervieu; „Papa” de R. de Flers și E. de Caillavet. Științe: Șcarlat Froda. — Logica Paradoxului. Insemnări: — Politica și săracii. Consacrările oficiale. — Morala și interesul. — Tot despre Teatru Românesc din Ardeal. — Un cunoscut scriitor... necunoscut. Revista revistelor: — Vieța nouă. — Rampa. — Revue de Méthaphisque et de Morale. — Le Revue de Paris. — La Voce. — Memento.

— **Săptămâna politică și culturală.** Anul II. nr. I. cuprinzând: Jug. K. Mircea: Organizarea muncii, D. Anghel: Epilog (la volumul „Triumful vieții”). Victor I. Hănescu: Războiul viitorului,

Codrin Teodorescu: Zăna și turturica, P. Stănescu: Controlul învățământului primar. M. Săuleanu: După iubire (poezie). Cronicar: Evenimente politice. Din ziare și reviste. Supliment. Ilustrații.

— **Albina**, anul XV. nr. 11, cu sumarul: Sofia Nădejde: Dumnezeu poartă de grijă; dr. S. S. Orleanu: Sfaturi de apărare contra scarlatinei; A. I. Pavel: Scrisoare către redacție. Ce au fost șase mari bogătași americani (cu 6 ilustrații). *Din literatura română:* I. A. Brătescu-Voinesti: Sănteața lui Radu Finuleț (cu 4 ilustrații originale de d. D. Stoica). *Din ziare și reviste:* Bogăția în lapto a Elveției. Câți locuitori are Ungaria. Rachiul în Norvegia. Cel mai bătrân arbore din lume. *Cronică. Ilustrații. Pagina glumeață. Pagina copiilor.*

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrații, între cari amintim pe a apostolului neamului *Nicolae Iorga* și a marelui mecenat *Vas. Stroescu*. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism 50 fileri fără șematism 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

POSTA REDACȚIEI.

Muncitorimea rom. din Sibiu. Nefind indicată tipografia în care tipăriți invitarea — nu o putem publica.

Cereți!

în tot locul, precum în restaurante, în cafenele și în berării, foile partidului național român:

„Românul”

și

„Poporul Român”.

.....

Aviz. Sprijiniți pe M. Radu, crottor român în Cluj strada Jokai No. 2!

.....

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmuța.**

Consultățiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

Redactor responsabil: **Atanasiu Hălmăgian.**

„Calendarul Național“ pe 1912

Intocmit de redacția foilor dela Orăștie, e calendarul care duce în casele Românilor chipurile cele mai înălțătoare de suflet! El ne arată pe:

— **Mihal Viteazul** intrând biruitor prin poarta cetății dela Alba-Iulia, după ce a cucerit Ardealul, și ajungând acum el Domn și peste acest colț de țară românească! — Apoi când, după asta, a mers de a cucerit și Moldova, ajungând a fi, pe-o vreme: **Domn al tuturor Românilor!** — Ne arată apoi pe:

— **Tudor Vladimirescu**, eroul poporului din Muntenia, când a alungat pe zbirii poporului din București și primește jurământul de supunere al boerilor! — Apoi în al doilea chip: **Prinderea lui Tudor Vladimirescu** de către mișeii Greci și Turci, de-l duc și 'l omoară!

Și alte multe chipuri interesante și plăcute.

Apoi bogat material de citit: *povești, nuvele, poezii, glume și povețe bune.*

Tare interesantă e acea parte din „Calendarul Național“, care ne arată felurile scrisori de pe fața pământului!

Văzut-ai vreodată scrisoare grecească? De asta ai putut vedea mai ușor; dar grecească monumentală și grecească likirică? De acestea mai greu.

Dar scrisoarea coptică (de pe la Cairo și Alexandria)?

Dar scrisoarea evreiască de rând? apoi evreiască zisă „Meruba“ și cea zisă „hebraică“, cu puncte și fără puncte? și în urmă cea „rabinică“? Nu le vei fi văzut.

Dar scrisoarea turcească-arabă, ai văzut? E foarte interesantă, dar grea la scris! De aceea Turcul care știe scrie, e deosebit printre ceilalți, ca la noi un popă printre alți oameni fără carte.

Dar scrisoarea siriană văzut-ai? E de tot fină și incareată. Mai aleasă și ca cea arabă!

Dar scrisoarea din Tibet, curățică și sprintonă?

Și-apoi de sigur n'ai văzut scrisoarea „sanscrită“, a vechilor Indieni, scrisoare pe cari ei o numesc „scrisoarea Zeilor“, căci zic ei, ar fi cea mai desăvârșită de pe lume!

Ori văzuta-i scrisoare de icuri, în care în literă nu este nici un fel de linie oablă ori punct ori cerculețe sau alte cârnituri, ci numai icuri în 3 colțuri, așezate în toate formele! Și tu după așezarea lor să ghicești ce e scris cu ele?

Și mai ales văzut-ai scrisoare de hieroglifă? E cea mai groa scrisoare de pe lume! Cum alfabetul nostru are 28—30 litere ca semne de scris, scrisoarea de hieroglifă are vre-o 2000 de semne sau „litere“, pe care trebuie să le știi, de vrei să poți citi cu scrisoarea asta!

Toate aceste 15 feluri de scrisori le aflați, tipărite aievea, în „Calendarul Național“ de pe 1912. Pe 8 pagini sunt înșirate aceste scrisori, din fiecare 4—5 șire, iar din ciudatele hieroglifă să dau două fețe întregi.

Prețul unui Calendar **40 fileri.**

Celor ce cumpără mai multe, li-să dau mai ieftine, anume: Pe bani gata, dela 15 în sus (când li se trimite în pachete pe postă) li-să socotește calendarul în **numai 11 cr.** (22 fil.), având însă a-și plăti ei și poșta la scoaterea pachetului.

Cei ce le cer pe așteptare, având a plăti prețul lor după vânzare, îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul, și își plătesc și poșta. Mai bine e: a trimite banii înainte!

Cei ce cer mai puțin ca **12 exemplare**, le plătesc cu câte 14 cr. (28 fil.), căci la aceștia noi plătim și poșta (câte 5 fileri de fiecare Calendar), fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de poștă închis, și în forma asta poșta nu primește pachetele neplătite.

Trimiteți cereri și bani la

Admin. „Libertatea“ în Orăștie
(Szászváros).

Aviz. Atragem atențiunea On. public românească asupra hotelului „Concordia“ din Lugos.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească **Frații Burza din Arad**, (Borosbényi-tér). Sprinjiniți pe Români!

Caut viticultori, cu bune certificate și referințe, doi sau trei, însurați sau nu, pentru o vie foarte întinsă în **România**. Adresați ofertele: **Inginer I. Scia 19. Str. Rotari, București**. La conveniență pot veni la Arad pentru lămuriri și înțelegere.

Aviz.

La subscrisul să află vin de vânzare, și anume:

Vin nou alb, hectolitru . . . 50 cor.
Vin nou schiller, hectolitru . . . 52 „
Vin vechiu din 1910 . . . 56 „

Mai puțin de un hectolitru nu să expediează. Vase se împrumută pe termen de o lună. Să trimită și cu ramburs.

Ioan Mihut,

proprietar.

Muszka-Magyarad (com. Arad).

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos. (Casa proprie.)

Primește orice comande de specialitate, d. ex.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. — Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai bună execuție. — Cumpene, greutateți, mașini economice.

Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Telefon 162.

Telefon 162.

MORIȚ REUSZ și FIUL

depozit de cărbuni de Prusia, cocs și lemne
ARAD, piața Boros Béni Nr. 12.

Avem onoare a recomanda calitatea cea mai bună pentru încălzit

500 Kg. cărbuni Salon-Prusian de încălzit à Cor. 5.—, 500 Kg. cărbuni Prusian-găzos, zdrobit à Cor. 5'20.

Pentru mașina de călcat bucăți cernute
cărbuni de lemn de fag

— trimis acasă cu preț convenabil. —

Cu deosebită stimă

MORIȚ REUSZ și FIUL.

Desfacere de
prăvălie
comercială.

Hoffmann
Sándor
ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să ofere deci

cel mai bun prilej

pentru a târgui cadouri de Crăciun și Anul nou.

Priviți galantarele mele, unde veți afla obiectele potrivite, mai ieftin ca ori unde. Să vinde în săptămâna asta și până când am din rezervă; confecții pentru dame și fete; articoli de blănărie, mufuri; toalete bine croite, bluze, postavuri, parcheturi, pânze și ștergere pe lângă prețuri uimitor de ieftine. Mătase curată acum numai 73 cruceri.

Palatul teatrului.

Rog priviți galantarele mele.

Alegere uriașă în orice fel de articoli corespunzători pentru cadouri de Crăciun.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
 recipise de amanet,
 aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,
 orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer Janos,
 (Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
 mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
 cumpărat. Telefon 438.

Telefon Nr. 245.

Juhász és Társa

biblioteca modernă, compozi-
 ționi și librărie. Cărți cu fi-
 guri, scrieri pentru tineret. —
 Ornamente pentru pomi de
 Crăciun, hârtii de epistolă.

Mare asortiment
:- în ilustrate. :-

Telefon Nr. 245.

Depozit mare spre alegere
 de
zaharicale pentru **Crăciun**
 să capătă la

MESSER ILLES

comerciant de zaharicale,
 : ciocolade și poame. :

Strada Deák-Ferenc Nr. 4.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului româ-
 nesc din provincă, m'am hotărât să deschid în
 Budapesta un

Birou de Informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la
 ministerii și la alte foruri, orice informații co-
 merciale și în general în orice cauză dau în
 restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate
 chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez re-
 zolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu re-
 ferentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac
 tot felul de mijlociri comerciale și comande.
 Prețuri moderate, serviciu prompt, informații
 detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Nouă cofetărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința onor.
 public din Arad și jur, că mi-am des-
 chis în **Str. Forray, (gróf**
Hunyady Palota) o cofetărie aranjată
 conform cerințelor moderne. Pregătesc
 pentru serbări ocazionale: **inghiețate,**
parfeuri, torte etc. Execut orice co-
 mandă, ce să ține de această branșă
 pe lângă prețurile cele mai moderate.
Am permanent prăjituri proaspete,
precum și bomboane pregătite de
mine însumi.

Rugând binevoitorul sprijin
 al onorat. public, semnez:
 Cu profundă stimă:

SZÉKELY SÁNDOR junior.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
 împreună cu becuri, execută și
 furnizează prompt sub cele mai
 favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încre-
 derea subscrisului și va fi pe
 deplin satisfăcut, Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți capăta cu prețurile cele mai
 moderate dela firma

KOCH DANIEL

intreprindere de instalare a sonerilor și te-
 lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

La administrația ziarului

„Românul”

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

„Someșana”,

institut de credit și economii, societate pe acții în D. s. —
 Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
 Fond de rezervă „ 180000.—
 efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o o

Acordă împrumuturi hipotecare, eam-
 biali, pe lomcard. etc. — Primește de-
 puneri spre fructificare pentru cari plă-
 tește **5 procente** interese, iar pentru de-
 puneri mai însemnate și stabile pre-
 cum și pentru depuneri dela corpo-
 rațiuni culturale și bisericesti solvește
5 procente și jum. la sută interese.
 Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin
 poștă, spre care scop la cerere se tri-
 mite cheque-uri poștali. — Corespon-
 dența în limba română, maghiară și
 germană. o o o o o o o o o

Direcțiunea.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice. :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se computează cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Meesonyi).

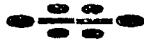
Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

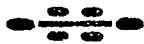
Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu cașete de economizare.

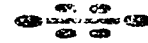

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

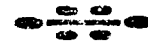

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

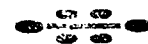
Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	„	119,830.992-—
(viață	„	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Nr. Telefonului 851.

Nr. Telefonului 851.

AVIZ!

Aduc la cunoștința Onor. public, că în Arad Str. Aulich Lajos Nr. 2 sub firma BETTELHEIM K. utoda imi urmez profesiunea pentru spălatul și curățitul albiturilor în propriul meu atelier, aranjat din nou și provăzut cu forță motorice.

Cu conducerea specială am încredințat pe

D-nul Ungăr József.

Mă voi nizu pe lângă aranjamentul de care dispun, să corespund și celor mai gingașe așteptări, angajindu-mi în acest scop și personal cu totul nou. Spre a mă învrednici de încrederea mult On. public, voi urma cerințelor moderne, aducând chiar și cele mai mari jertfe materiale. În atelierul meu cu conducerea specială să efectueze orice încredințare punctual și urgent. — Să curăță frumos toalete, precum și alte specialități pompoase. Sistemul introdus de noi la călcatul gulerilor, eschide orice stricare. Pentru transportul albiturilor stă personalul meu la dispoziție.

Cu stimă:

Ungăr József.

Comande din provincă să execută prompt.

Nr. Telefonului 851.

Nr. telefonului 851.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

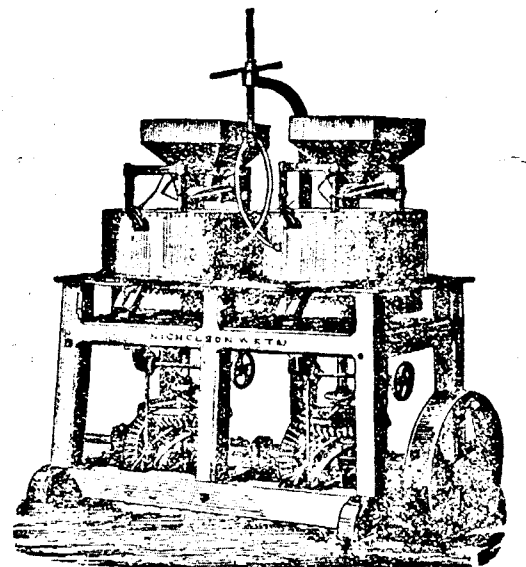
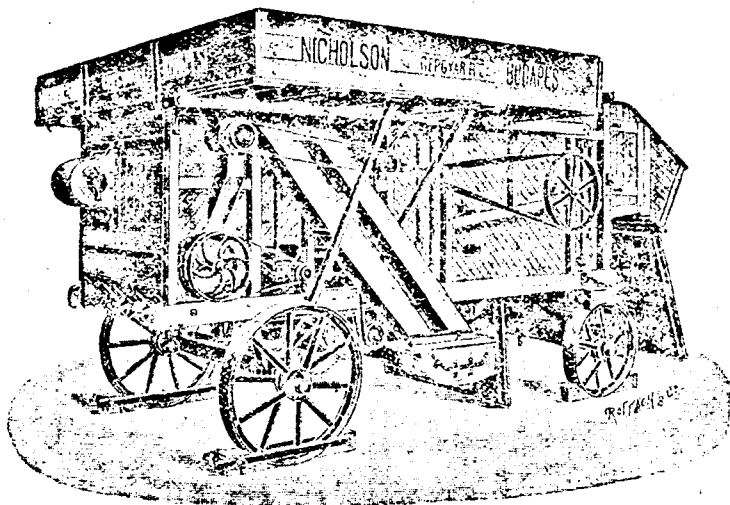
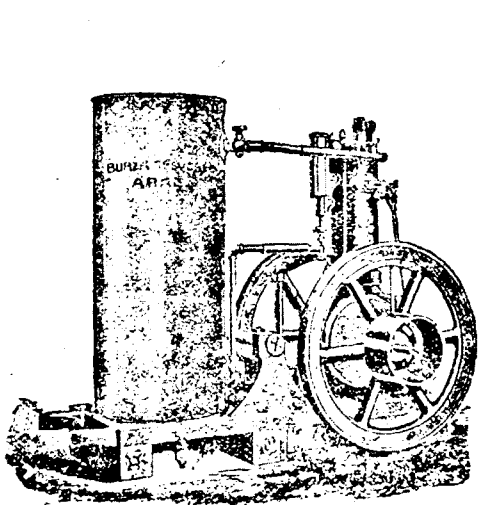
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole**, arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuroși, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

TIPARIIL, TIPOGRAFIEI „CONCORDIA“ ARAD.

Români, replantați viile, cu altoi dela firmă română

„MUGURUL“
 ÎNSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETPOLE
 ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă pe lângă cele mai moderate prețuri soiuri de vin și de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“
 ELISABETPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școlile noastre de altoi n'au fost alocate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltati la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români trimiteți băeții la cursul practic de altoit.

Schimbarea e eschisă!

Schimbarea e eschisă!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —